

KULTTUURIKIMARA
-
IDEAPANKKI
MONIKULTTUURISEEN
VARHAISKASVATUKSEEN

Arja Korkiamäki
Laurea-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma - sosionomi (AMK)
2018

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Multiculturalism.jpg>

Toiminnallinen opinnäytetyö: Kulttuurikimara - ideapankki monikulttuuriseen varhaiskasvatukseen

Monikulttuurisuus on nykyään Suomessakin jo arkipäivää, ja mielestäni tärkeää on, että siihen kasvetaan, eli että se nähdään luonnollisena osana arkea ja elämää, jo varhaiskasvatuksesta lähtien. Monikulttuurisuus on rikkaus, jota varhaiskasvatuksessa muun muassa monikulttuurisuuskasvatuksen kautta voidaan lapsille jakaa, ja tämän kasvatuksen tueksi olen kehittänyt ideapankin, josta varhaiskasvattajat löytävät materiaalia monikulttuurisuuskasvatuksen toteuttamiseen. Uskon, että ideapankille on tarvetta, sillä se helpottaa kasvattajien suunnittelutyötä ja ideapankista tieto ja ideat ovat nopeasti saatavilla.

Ideapankissa on ideoita, joiden avulla voidaan lasten kanssa tutustua viiteen eri kulttuuriin (Kiina, Romania, Saamenmaa, Somalia ja Venäjä) esimerkiksi toimintatuokioiden kautta tai vaikka projektityyppisesti pidemmällä aikavälillä kulttuuriin tutustuen. Osioista voi myös ottaa vaikka vain jonkin leikin tai satuvinkin vaikkapa aamupiiriin ja jonkin toisen osion sitten taas toisella kertaa käsiteltäväksi. Kiinnostuksen mukaan kulttuureita voidaan pankkiin myös lisätä vaikkapa lasten kanssa yhdessä tietoa etsien, tai jo valmiita kulttuuriosioita voidaan täydentää, mikäli niihin liittyen jotakin mielenkiintoista tietoa löytyy. Ideapankin sisältö on suunnattu noin 4 - 6-vuotiaiden lasten kanssa käytettäväksi, mutta toiminnallisia osioita on mahdollista soveltaa taaperoikäistenkin kanssa käytettäväksi ainakin lastenkirjallisuus-, musiikki- ja osittain myös ruokakulttuuriosioiden osalta.

Kulttuurinen moninaisuus on nykypäivänä myös osa lasten maailmaa. Lapset kohtaavat omilla lähiympäristöissään eri kulttuuritaustoista tulevia ihmisiä, ja heidän elämänsä on muutenkin globaalimpaa kuin aikaisemmin. Varhaiskasvatusta ohjaavissa asiakirjoissa on nostettu vahvasti esiin lasten eri kulttuuritaustojen arvostaminen sekä lasten kulttuuriosaamisen edistäminen. Tärkeää on edistää myös lasten myönteistä kanssakäymistä erilaisten ihmisten kanssa. (Eerola-Pennanen 2017, 236.) Banks (2008) on todennut yhdeksi suurimmaksi monikulttuurisuuskasvatusta koskevaksi väärinkäsitykseksi sen, että monikulttuurisuuskasvatuksen ajatellaan kuuluvan vain etnisille vähemmistöille. Hänen mukaansa se kuuluu kaikille lapsille ja että monet sellaiset uudistukset, jotka ovat auttaneet etnisiä vähemmistöjä, ovat tuottaneet parempia oppimistuloksia akateemisissa oppiaineissa myös valtakulttuurin lapsille. Nämä uudistukset ovat osaltaan vaikuttaneet myönteisesti myös yhteishenkeen. (Halme & Vataja 2011, 44.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan varhaiskasvatus on osa ”kulttuurisesti muuntuva ja monimuotoista yhteiskuntaa”, jossa kulttuurinen moninaisuus on voimavara. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on lasten kulttuurisen osaamisen sekä heidän ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojensa edistäminen. Lapsia tulee rohkaista tutustumaan toisiin kulttuureihin, kieliin ja ihmisiin, ja henkilöstö toimiikin lapsille mallina siitä, miten positiivisesti kohdataan niin erilaiset ihmiset kuin kulttuurinen, kielellinen ja katsomuksellinen moninaisuuskin. Esimerkiksi leikit, juhlat ja ruokailuhetket ovat sellaisia tilanteita, joissa on mahdollista jakaa kokemuksia erilaisista tavoista ja perinteistä. Lapsia siis autetaan luomaan myönteinen suhde moninaiseen ympäristöömme. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 23, 30.)

Lähteet: Eerola-Pennanen, P. 2017. Kulttuurinen moninaisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 4. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 236. Halme, K. & Vataja, A. 2011. Monikulttuurinen varhaiskasvatus ja esiopetus. Helsinki: Tammi. Vantaan varhaiskasvatussuunnitelma 2017. Vantaan kaupunki. Opetuslautakunta. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Helsinki: Opetushallitus.

LINKKEJÄ JA VINKKEJÄ

KULTTUURITIIETOUTTA:

Moped.fi: Moped on monikulttuurisen pedagogiikan sivusto, joka on suunnattu kouluikäisten lasten opettajille ja heidän vanhemmilleen. Mopedista löytyy monenlaista tärkeää tietoa koulun arkipäivästä.

<http://www.moped.fi/kulttuurit/index.html>

Rauhankasvatusinstituutti: Maailmankoulu (materiaalipankki: varhaiskasvatus)

http://materiaalit.maailmankoulu.fi/fi/materiaalit?tid_3=All&tid_2=184&tid_4=All&tid_1=All&tid=All&keys=

Moku-hanke, ideoita päiväkotien ja koulujen toimintaviikoiksi

<http://www.edukouvola.fi/hankkeet/moku/ajankohtaista/rasisminvastainenviikko/alakouluille/#6>.

LEIKKEJÄ ERI MAISTA:

Children's Folk Games (englanninkielinen sivusto)

<http://www.estcomp.ro/~cfg/games.html>

Global.finland.fi(ulkoministeriön kehitysviestinnän verkkojulkaisu)

Maailman pelit ja leikit

<http://global.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=15839&contentlan=1&culture=fi-FI>

Leikit - Partio. Leikkejä eri maista

<https://partio-ohjelma.fi/ohjelmamateriaalia/leikit/>

Plan Suomi: Kaiken maailman leikit - Globaalikoulu

http://www.globaalikoulu.net/wp-content/uploads/2016/11/Globaalien_pihaleikkien_ideapakka.pdf

KIRJA: Kaiken maailman juhlat: juhlia, leikkejä ja askartelua lapsille/ Riika Kotka (Pieni karhu 2007)

SATUJA JA TARINOITA ERI MAISTA:

12 päivää maailmalla / Tittamari Marttinen; kuvitus: Emmi Jormalainen (Lasten keskus 2014)

Kaunotar ja Hirviö: satuja maailmalta / kertonut Neil Philip; kuvittanut Nilesch Mistry ; suomentanut Ritva-Liisa Pihljerta ; runosuomennokset: Aila Meriluoto, Helmi Krohn, Irja Rane (WSOY 1998)

Kun kuu nauroi: ja muita maassamme kerrottuja satuja / Milena Parland, Alexander Reichstein; käsikirjoituksesta suomentanut Susanna Hirvikorpi (Schildts & Söderströms 2015)

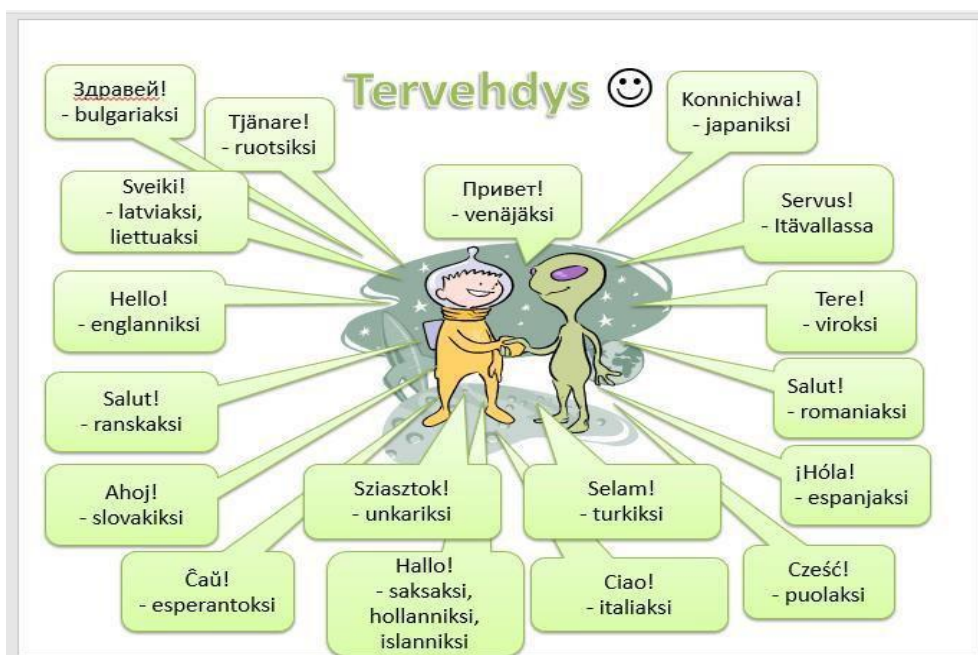
Matka tarinoiden taikaan = Sagornas förtrollande värld (Folkhälsans internationella barnhem 2004)

Satu ystävältä / toimittanut Anna Liisa Salmela; kuvitus: Riikka Juvonen (Opetushallitus 1996)

Satuja ystävyydellä: satuja eri maista / koonnut Ulkomaanyhdist. YTJ (1984)

Satujen silta / toimittaneet Johanna Kartio, Marja Simola, Merja Tuomi; [kuvitus: Pekkalan kuvataidekoulu, Joensuu] (Sirius 1997)

Tarinatie: tarinoita silmälle ja korvalle / tarinat: Hugh Lupton; kuvat: Sophie Fatus ; suomennos: Riitta Oittinen (Suomen YK-liitto 2001)

Yhteistyö lasten huoltajien kanssa

Lasten huoltajia voi mahdollisuuksien mukaan ottaa mukaan päiväkodin monikulttuurisuuskasvatukseen. Oli kyseessä sitten suomalaisesta tai muusta kulttuurista lähtöisin oleva huoltaja, on hänellä varmasti monenlaisia tietoja ja taitoja, joita hän voisi päiväkodissa lapsiryhmälle esitellä.

Huoltajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä pyritään yhdessä huoltajien ja henkilöstön kanssa edistämään lasten terveellistä ja turvallista kasvua sekä edistämään kehitystä ja oppimista. Yhteistyöllä pystytään myös tukemaan huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta esimerkiksi verkostoitumisen ja yhteisen toiminnan muodossa. Tämä lisää yhteisöllisyyttä ja tukee myös henkilöstön työskentelyä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016, 32 - 33.)

Huoltajaa voi pyytää esittelemään kulttuuriaan, esimerkiksi siihen kuuluvia tapoja ja juhlia, esineitä, musiikkia, taidetta tai esittävää taidetta. Tahtoisiko huoltaja tulla opettamaan lapsille jonkin tanssin, laulun, sadun tai nukketheateriesityksen? Tai voisivatko lapset askarrella tai taiteilla huoltajan avustuksella jonkin tämän kulttuuriin liittyvän askartelun tai työn?

Päiväkodissa voitaisiin pitää vaikka eri kulttuurien teemapäiviä tai viettää eri kulttuureihin liittyviä juhlia. Tai miltä kuulostaisi kulttuurien päivä tai ilta, jossa kaikki, niin lapset, huoltajat kuin päiväkodin väkikin, kokoontuisivat yhteen, ja huoltajat saisivat esitellä kulttuuriaan? Huoltajilla olisi mahdollisuus tutustua toisiinsa ja tilaisuus loisi yhteisöllisyyttä, lisäksi me-henkeä ja voisi osaltaan tukea myös kotoutumista.

Lähteet: Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Helsinki: Opetushallitus.

Yhteisö. Pixabay. Viitattu 8.5.2018. <https://pixabay.com/fi/ympyr%C3%A4-yhteis%C3%B6n-k%C3%A4det-tilalla-159252/>

MATKALAULU

(lähde: <http://lastenlaulut.com/matkalaulu/>)

Matkustan ympäri maailmaa, laukussa leipää ja piimää vaan. Jos mua hiukkasen onnistaa niin uuden ystävän saan.

Saavunpa keskelle **Ranskan** maan, laukussa leipää ja piimää vaan. Yksin ei tarvitse ollakaan nyt uuden ystävän saan.

"Kun sanon PÄIVÄÄ, hän sanoo BON JOUR"

Matkustan ympäri maailmaa,

...Saavunpa keskelle **Japanin** maan, ...

"Kun sanon PÄIVÄÄ, hän sanoo KONNICHI WA"

Matkustan ympäri maailmaa,

...Saavunpa keskelle **Venäjän** maan, ...

"Kun sanon PÄIVÄÄ, hän sanoo TRASTUI"

Matkustan ympäri maailmaa,

...Saavunpa keskelle **Englannin** maan, ...

"Kun sanon päivää, hän sanoo HOW DO YOU DO"

Matkustan ympäri maailmaa,

...Saavunpa keskelle **Suomen** maan, ... "Kun

sanon päivää, hän sanoo P Ä I V Ä Ä"

Matkustan ympäri maailmaa,

...Saavunpa keskelle **Kiinan** maan, ...

"Kun sanon päivää, hän sanoo NI HAO"

Matkustan ympäri maailmaa,

...Saavunpa keskelle **Romanian** maan, ...

"Kun sanon päivää, hän sanoo BUNĂ ZIUA"

Matkustan ympäri maailmaa,

...Saavunpa keskelle **Saamenmaan**, ...

"Kun sanon päivää, hän sanoo BUORRE BEAIVI"

Matkustan ympäri maailmaa,

...Saavunpa keskelle **Somalian** maan, ...

"Kun sanon päivää, hän sanoo MAALIN WANAAGSAN"

**KULTTUURIKIMARA - IDEAPANKKI
MONIKULTTUURISEEN
VARHAISKASVATUKSEEN**

-

KULTTUURIT

Kiina

Romania

Saamenmaa

Somalia

Venäjä

**Arja Korkiamäki
Laurea-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma - sosionomi (AMK)
2018**

Kiina

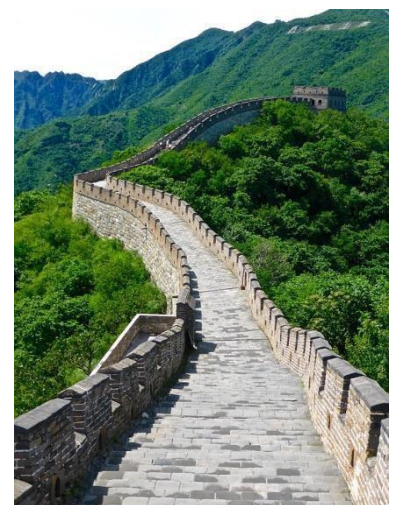
Kiina

- Kiina on pinta-alaltaan eräs maailman suurimmista valtioista ja se on myös maailman väkirikkain maa
- Kiinan virallinen kieli on mandariinikiina
- Kiinan kielessä ei ole kirjaimia, vaan erilaisia kirjoitusmerkkejä (kiinaa osaa lukea ja kirjoittaa välttävästi, jos osaa n. 2000 merkkiä)
- Pohjois-Kiinaan rakennettu Kiinan muuri on noin 21.196 kilometriä pitkä muuri, joka rakennettiin suojaamaan Kiinaa vihollisen hyökkäyksiltä. Muurin vanhimmat osat ovat seitsemänneltä vuosisadalta ennen ajanlaskun alkua. (vrt. Suomen pituus on 1157 km = Suomen pituus yli 18 kertaa)
- mm. paperi, kompassi, leija ja raha on keksitty Kiinassa
- Kiinan kansalliseläin on jättiläispanda
- kiinalaisia tytön nimiä ovat esim. Fen, Hua, Jia-li, Lei, Mei ja Mi
- kiinalaisia pojan nimiä ovat esim. Dong, Fu, Ji, Kaili, Shing ja Yu

Kuinka sanotaan kiinaksi:

Hei/päivää/hyvää huomenta - 你好	Nǐ hǎo
Kiitos	Xièxiè [ciecie]
Ole hyvä	Qǐng [zing]
Näkemiin - 再见	Zài jiàn [zai zien]
Mitä sinulle kuuluu?	Nǐ hǎo ma?
Minulle kuuluu erittäin hyvää	Wǒ hěn hǎo

Kiinan muuri

Sivun lähteet:

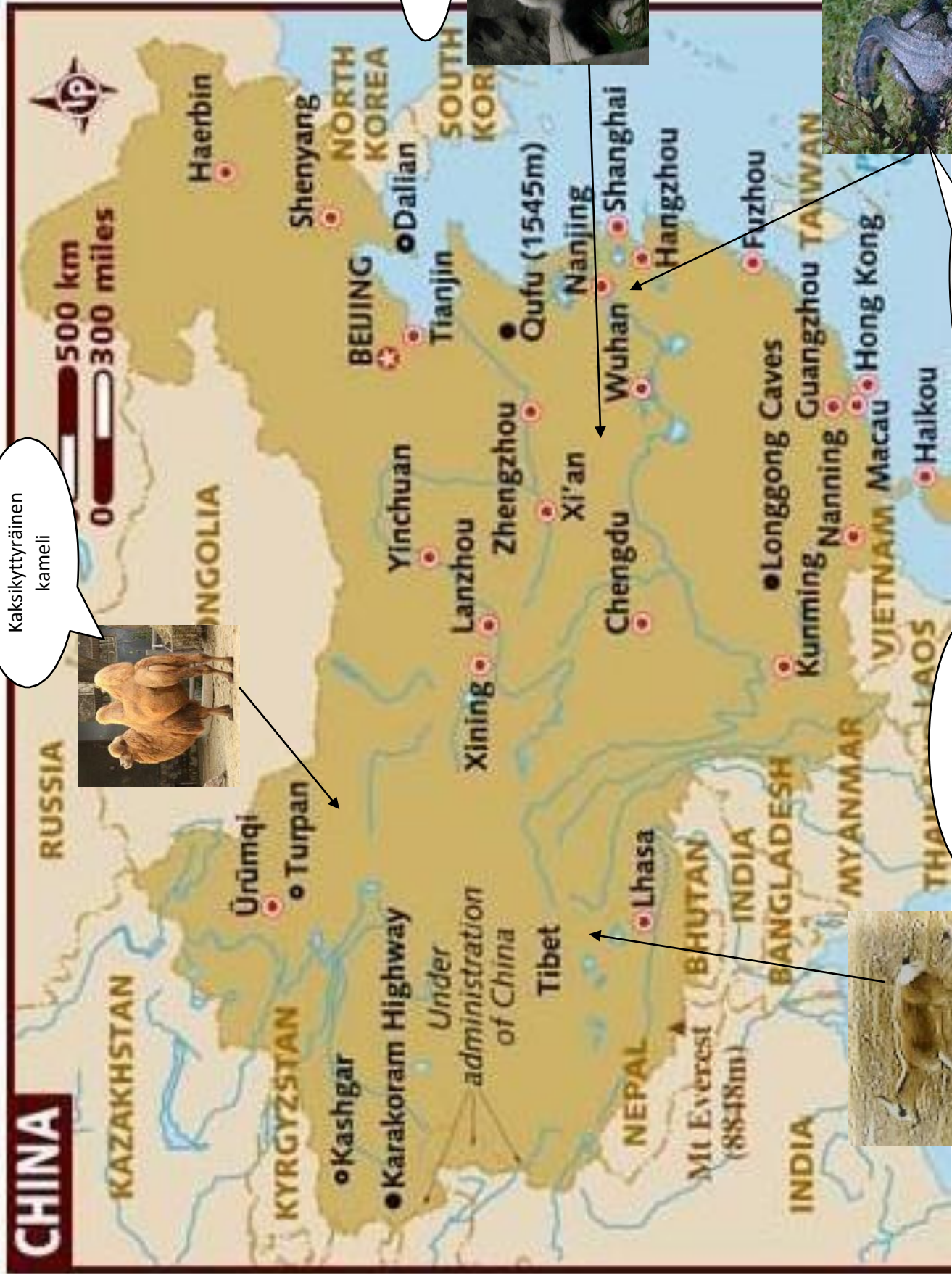
https://pixabay.com/fi/photos/?q=kiinan+kansantasavallan+lippu&hp=&image_type=all&order=popular&cat=&min_width=&min_height=, <http://globalis.fi/Maat/Kiina>,

https://peda.net/p/jaana/Biologia_maantieto_5_6/aasia/kiina, <https://yle.fi/uutiset/3-6394854>,

https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_alue.html, <https://tiedebasaari.com/tag/kiina-elaimisto/>,

<https://lapsennimi.com/kiinalaiset-nimet/>, <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2012/06/14/sanastoa-ja-fraaseja-37>,

<https://pixabay.com/fi/kiinan-muuri-kiina-kuuluisa-perint%C3%B6-1113703/>

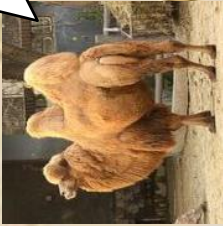

Isopanda

Kiinanalligaattori

Kaksikytyräinen kameli

Tiibetinantilooppi eli Chiru

Kiinalaisia kirjoitusmerkkejä

Lapset voivat kirjoittaa paperille yksittäisiä merkkejä tai vaikkapa pieniä lauseita. Miten kirjoitettaisiin esimerkiksi lause "yksi iso puu"?

Kirjoitusmerkkejä

ihminen 人

lapsi 子

iso 大

pieni 小

aurinko 日

kuu 月

puu 木

silmä 目

suu 口

lammas 羊

Lukusanat 1-10

1 一 yī

2 二 èr

3 三 sān

4 四 sì

5 五 wǔ

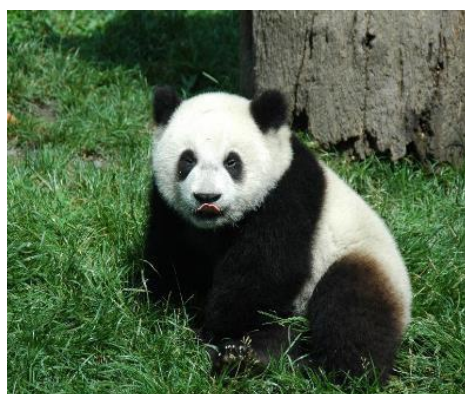
6 六 liù

7 七 qī

8 八 bā

9 九 jiǔ

10 十 shí

Jättiläispanda

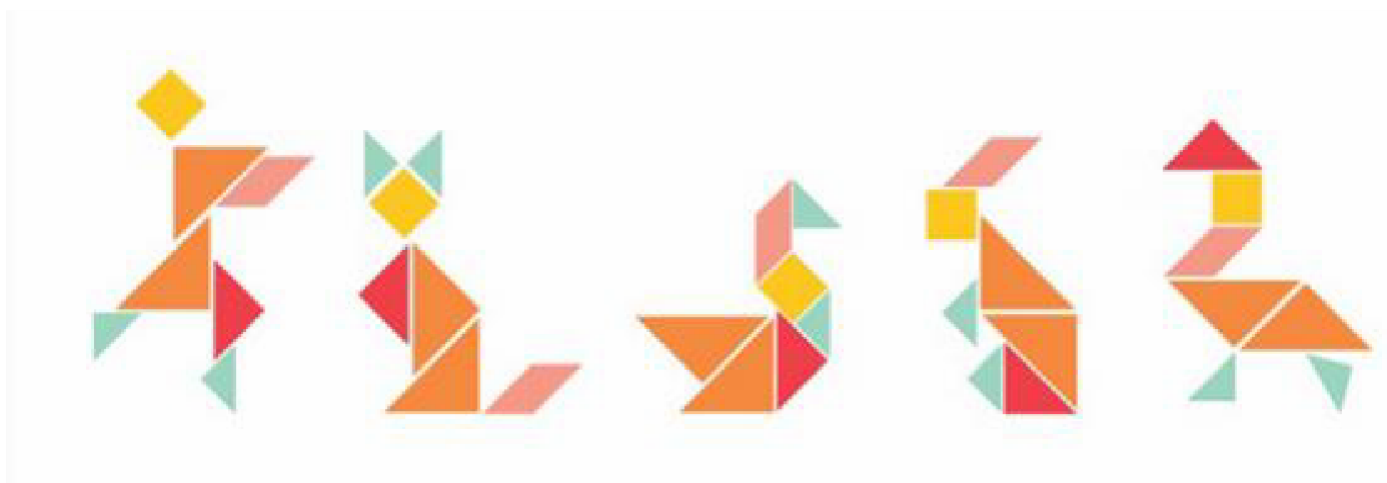

Leija

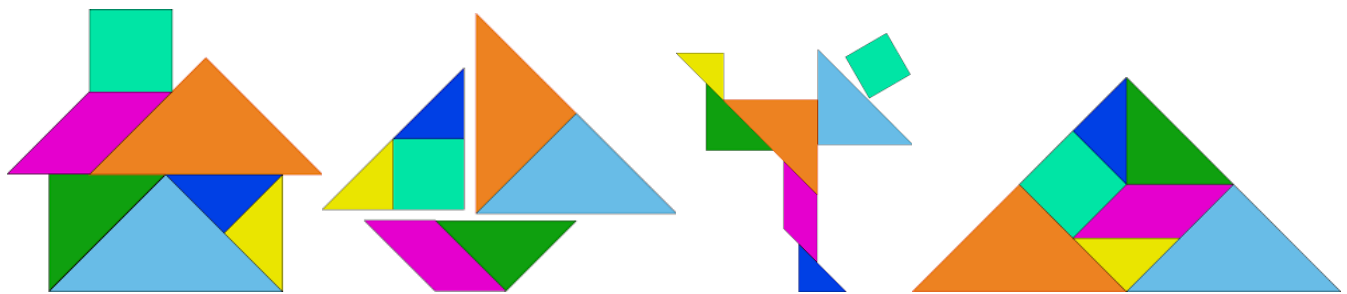
Tangram:

Vanha kiinalainen palapeli, jossa seitsemästä palasta muodostetaan erilaisia kuvioita (esimerkiksi eläimiä, lintuja ja ihmishahmoja). Pelin ainoa sääntö on se, että kaikkien seitsemän palan täytyy olla mukana kuviossa. Paloista on mahdollista muodostaa ainakin 1600 erilaista kuviota. (lähde:

<http://global.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=35387&contentlan=1&culture=fi-FI>)

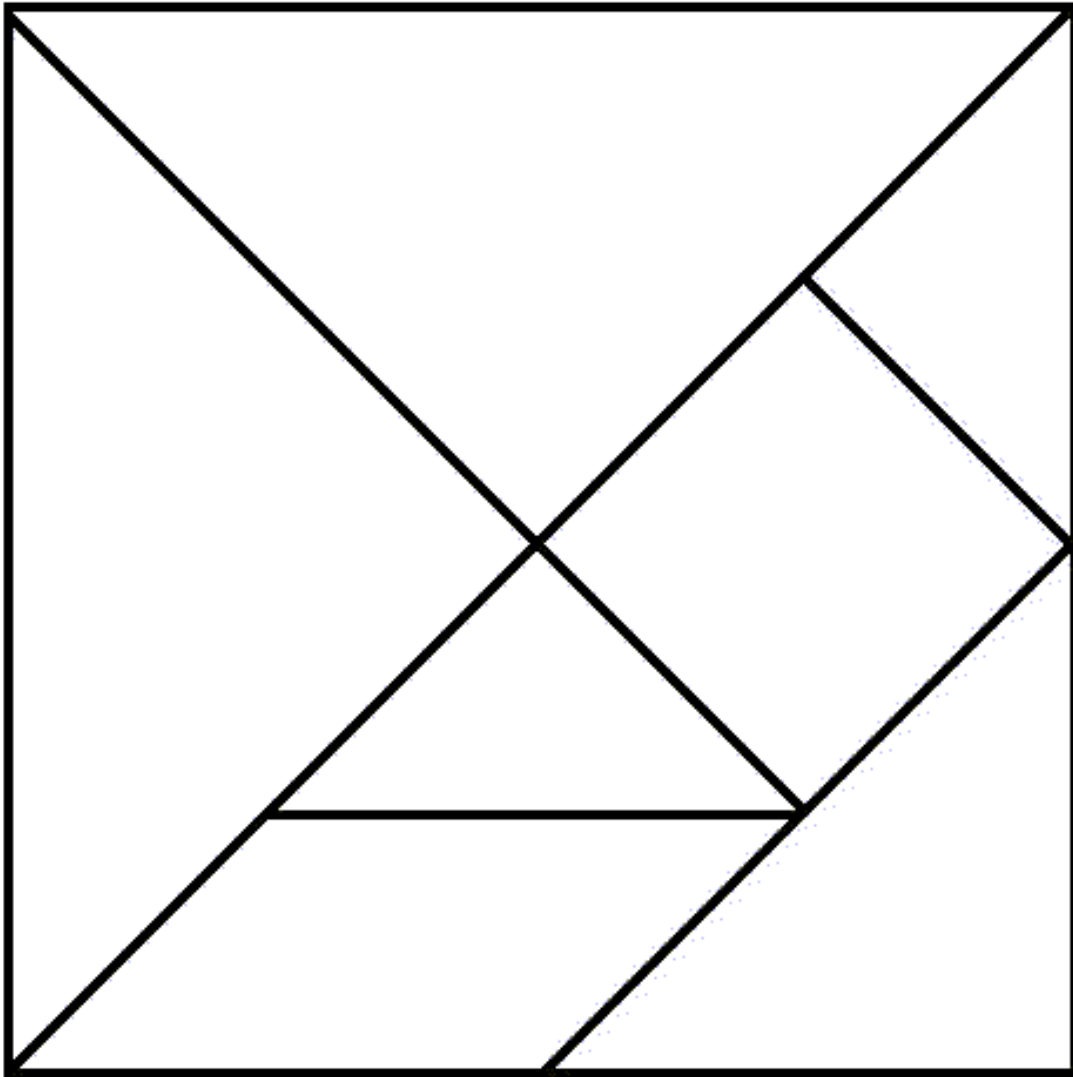

(lähde: <https://crafts.tutsplus.com/tutorials/quick-tip-create-a-set-of-awesome-tangram-magnets-for-your-fridge--craft-4838>)

(lähteet: <https://pixabay.com/pt/quebra-cabe%C3%A7a-chin%C3%AAs-tangram-jogo-28908/>,
<https://pixabay.com/en/shapes-blocks-puzzles-pieces-28902/>, <https://pixabay.com/en/shapes-blocks-pieces-puzzles-28917/>, <https://pixabay.com/en/chinese-game-shapes-puzzle-tangram-28911/>)

Lapset voivat tehdä oman Tangram-pelin: väritetään Tangram-palapelipohjan palat, liimataan kartonkiin ja leikataan viivoja pitkin. Erilaisia Tangram-malleja ja ratkaisuja löytyy lisää Internetistä.

Tiesitkö, että monelle tuttu "kivi, paperi ja sakset" on alun perin kiinalainen leikki? Muita kiinalaisia leikkejä ovat esimerkiksi

Kiinalainen hippa

jota leikitään samoin kuin tavallista hippaa, mutta sen leikkijän, joka jää hipaksi, on pidettävä kättään siinä kohdassa, mihin edellinen hippa häntä kosketti. Kättä on pidettävä kyseisessä kohdassa, kunnes hippa saa jonkun toisen kiinni. Hipan kannattaa tietenkin yrittää koskettaa kiinniotettavia mahdollisimman hankalaan paikkaan, kuten esimerkiksi nilkkaan. (lähde: https://issuu.com/lehtorimikahemmila/docs/leikkej_eri_kulttuureista)

Kiinalainen veto

"Ottelijat seisovat peffat vastakkain ja nojaavat toisella kädellä lattiaan. Toisella kädellä he tarttuvat jalkojen välistä toisiaan. Ottelijan tavoitteena on vetää toinen ottelija maaliviivan yli. Sovellus: vedetään molemmilla käsillä." (lähde: <http://vesikot.partio.net/content/kiinalainen-veto>)

Lohikäärmeen häntä

Leikkiin tarvitaan mielellään vähintään kymmenen osallistujaa. Lapset muodostavat jonon siten, että he laittavat kätensä edellä olevan olkapäille. Jonon ensimmäinen toimii lohikäärmeen päänä ja jonon viimeinen on lohikäärmeen häntä. Lohikäärmeen pää yrittää saada hännän kiinni yrittämällä ohjata jonoa siten että se onnistuisi. Jonossa olevat pelaajat puolestaan yrittävät liikkua niin, ettei pää saisi häntää kiinni. Varottava on kuitenkin, ettei jono pääse katkeamaan. Kun pää saa hännän kiinni, menee häntänä toiminut pelaaja jonon ensimmäiseksi, ja hänestä tulee lohikäärmeen pää. (lähde: <https://www.activityvillage.co.uk/catch-the-dragons-tail>)

Haukka ja kana

Lapsista valitaan yksi haukaksi ja yksi kanaksi. Muut lapset ovat tipuja, jotka sijoittuvat kanan taakse pitäen toisistaan kiinni. Haukka ja kana kohtaavat toisensa ja haukka yrittää napata tipuja kiinni. Kana suojelee tipujaan levittämällä kätensä ja liikkumalla sivusuunnassa puolelta toiselle (tipujen seuratessa mukana), ettei haukka saisi napattua tipuja. Kun haukka saa tipun kiinni, mene se haukan se seisomaan taakse ja peli jatkuu. (lähde: <https://www.activityvillage.co.uk/hawk-catching-the-young-chicks>)

Huomenna vietettäisiin metsässä eläinten juhlaa ja pieni valkoinen kani halusi kaunistautua ja pukeutua hienoksi. Mutta pikku kanin mielestä sen häntä oli liian lyhyt.

Niinpä pieni valkoinen kani päätti mennä vanhan lehmän luo kysymään häntää lainaksi.

Mutta kun vanha lehmä kuuli kanin toivomuksen, se nauroi ja sanoi: "Voi pieni valkoinen kani. Minä tarvitsen häntääni itse. En voi lainata sitä sinulle."

Puhuessaan vanha lehmä läimäytti hännällään kärpäsen kuoliaaksi kupeeltaan. Pienen valkoisen kanin oli lähdettävä muualle etsimään häntää.

Käveltyään vähän matkaa pieni valkoinen kani näki pienen apinan.

Pieni valkoinen kani huusi: "Hyvää päivää, sisar Apina. Voisitko lainata minulle häntääsi yhdeksi päiväksi?"

Apina keinui puussa häntänsä varassa ja sanoi: "Voi pieni valkoinen kani. Kuinka minä voisin keinua näin puussa, ellei minulla olisi pitkää häntääni?"

Pienen valkoisen kanin ei auttanut muu kuin jatkaa matkaansa. Matkallaan pieni valkoinen kani näki kenguruäidin.

Pikku kani juoksi kengurun luo ja sanoi: "Hyvää päivää, kenguruäiti. Voinko minä lainata häntääsi yhdeksi päiväksi?"

Kenguruäiti sanoi: "Voi pieni valkoinen kani. Minun häntäni on hyvin vahva. Kun olen väsynyt, voin istua sen päällä, mikä on hyvin miellyttävää. En voi lainata sitä sinulle."

Pienen valkoisen kanin ei auttanut muu kuin jatkaa matkaansa.

Päivä kääntyi illaksi. Kukaan ei voinut lainata häntäänsä pienelle valkoiselle kanille. Pieni valkoinen kani oli hyvin surullinen.

Silloin kettu tuli kanin luo. Kun kettu kuuli, että kani halusi lainata häntää, se vihastui hirvittävästi ja huusi:

"Kuinka sinä voit edes kuvitella, että minä lainaisin häntäni sinulle! Nukkuessani häntäni on minun tyynyni ja peittoni. Mene matkoihisi siitä!"

Pieni valkoinen kani juoksi itkien kotiinsa ja valitti äidilleen: "Kukaan ei halua lainata häntää minulle. Mitä minä nyt teen?"

"Voi sinua pikku raukkaa. Etkö sinä tiedä, että pienen häntämme takia voimme juosta niin nopeasti kuin juoksemme.", äiti lohdutti.

Kun pieni valkoinen kani ymmärsi lyhyen hännän hyvän puolen, se tuli iloiseksi ja hymyili. Seuraavana päivänä pieni valkoinen kani meni eläinten juhlaan äitinsä kanssa.

(Satu kirjasta: Satu ystävältä / Opetushallitus; toimittanut Anna Liisa Salmela, kuvitus Riikka Juvonen) (sivun lähde: <https://peda.net/raahe/ok/okt/monikulttuurisuus/kiina/hlks>)

Wiisas mandariini.

Kiinalainen satu.

Kiinan keisari suuttui kerran kovasti erääseen mandariineistään ja heitätti hänet syvään wankilaan.

Keisarin hovimiehet, jotka pitivät paljon mandariinista hänen wiisautensa tähden, menivät pyytämään hänelle armoa. Keisari lupasikin vapauttaa hänet, mutta yhdellä ehdolla. Hänen pitäisi hankkia keisarille hevonen, joka ei ole musta eikä valkea, harmaa eikä raudikko, ruskea eikä keltainen. Sanalla sanoen, keisari luetteli kaikki ne värit, jotka hevosilla tavallisesti on, eikä yhtään niistä saisi hevosella olla.

Pitkän mietiskelyn jälkeen menivät hovimiehet wankilaan, ja esittivät hänelle keisarin toivomuksen.

— Hyvä, vastasi mandariini, — hyväksyn hänen ehtonsa.

Silloin määräsi keisari, että hänet päästetään vapaaksi, nähdäkseen, millä tavalla mandariini täyttäisi keisarillisen herransa toivomuksen.

Mutta kun wiisas mandariini tuotiin keisarin eteen, sanoi hän:

— Sellainen hevonen, jonka keisari tahtoo, seisoo tallissani. Mutta keisari ei saa lähettää sitä hakemaan maanantaina, eikä tiistaina, keskiviikkona eikä torstaina, perjantaina eikä lauantaina, eikä sunnuntaina. Mutta minä muuna viikonpäivänä hyvänjona on keisari tervetullut sitä noutamaan.

Keisari nauroi ja antoi tuolle wiisalle miehelle anteeksi.

Viisas mandariini – kiinalainen satu

Kiinan keisari suuttui kerran kovasti erääseen mandariineistään ja heitätti hänet syvään wankilaan. Keisarin hovimiehet, jotka pitivät paljon mandariinista hänen wiisautensa tähden, menivät pyytämään hänelle armoa. Keisari lupasikin vapauttaa hänet, mutta yhdellä ehdolla. Hänen pitäisi hankkia keisarille hevonen, joka ei ole musta eikä valkea, harmaa eikä raudikko, ruskea eikä keltainen. Sanalla sanoen, keisari luetteli kaikki ne värit, jotka hevosilla tavallisesti on, eikä yhtään niistä saisi hevosella olla.

Pitkän mietiskelyn jälkeen menivät hovimiehen wankilaan, ja esittivät hänelle keisarin toivomuksen.

- Hyvä, vastasi mandariini – hyväksyn hänen ehtonsa.

Silloin määräsi keisari, että hänet päästetään vapaaksi, nähdäkseen, millä tavalla mandariini täyttäisi keisarillisen herransa toivomuksen. Mutta kun wiisas mandariini tuotiin keisarin eteen, sanoi hän:

- Sellainen hevonen, jonka keisari tahtoo, seisoo tallissani. Mutta keisari ei saa lähettää sitä hakemaan maanantaina, eikä tiistaina, keskiviikkona eikä torstaina, perjantaina eikä lauantaina, eikä sunnuntaina. Mutta minä muuna viikonpäivänä hyvänjona on keisari tervetullut sitä noutamaan.

Keisari nauroi ja antoi tuolle wiisaalle miehelle anteeksi.

(Satu on julkaistu Suomalainen Työväenliitto -lehdessä 21.9.1908)

Mandariinilla tarkoitetaan tässä sadussa kiinalaista virkamiestä. Heitä työskenteli kiinassa 600-luvulta lähtien aina 1900-luvun alkuun saakka. Mandariini-hedelmä on saanut nimensä näiltä virkamiehiltä.

Lisää kiinalaisia satuja löytyy mm. kirjoista

- **Kiinalaissatuja** / kiinalaisten lähteiden mukaan kertonut Dana ja Milada St'ovicko vá; kuvitus Eva Bednárová; ... suom. Eila Kivikkaho ja Aarno Peromies (Weilin + Göös 1972)

- **Sata satua Kiinasta**= Zhongguó tónghuà yibai shou / koonnut Zhang Guizhen; kuvittanut Hua Qianhóng; suomentanut Voitto T. Kettunen (Litmus2004)

- **Sateenkukka ja kultainen avain**: kiinalainen kansansatu / kuvat: Tord Nygren; suom. Maija Pellikka (Weilin + Göös 1985)

(Luetellut kirjat ovat lainattavissa ainakin pääkaupunkiseudun kirjastoista - www.helmet.fi)

Sivun lähteet: <https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/710209/articles/79155>,
<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/03/02/aristoteleen-kantapaa-kiinalaisten-kirjoitusmerkkien-rakenne-ja-toiminta>

Miltä musiikki tuntuu? Miten se saa kehon liikkumaan? Musiikkia voi myös maalata tai piirtää. Lasten kanssa voi päiväkodin soittimia hyödyntäen soittaa linkkien musiikin mukana, ja soittimia voi tehdä myös itse, joko omaa mielikuvitusta tai vaikkapa internetistä löytyviä vinkkejä käyttäen.

Opetella voi myös eri maiden ja kulttuurien lastenlauluja, joita löytyy suomennettuna monista laulukirjoista. Tai voisiko joku lapsista opettaa toisille jonkin muun kulttuurisen laulun?

Kiinalaista musiikkia löytyy paljon internetistä (esimerkiksi You Tubesta). Alla on pari esimerkkiä linkeineen:

Traditional Chinese Music

<https://www.youtube.com/watch?v=N6dWQLhTkQM>

卖报歌 - Song of Newsboy, säveltänyt Nie Er v. 1933. Kappale on suosittu lastenlaulu Kiinassa vielä nykyäänkin.

<https://www.youtube.com/watch?v=DQbnInCEPfQ>

Kiinalaisia perinnesoittimia:

Dàn gáo

Liúqín

Húlú

Sivun lähteet: <https://www.echinesesong.com/the-top-4-chinese-children-songs-in-china-music/>,
<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Dangao.jpg>, <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Liuqin.jpg>,
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hu_Lu_Si.jpg

Kiinalaisille ruoka, syöminen ja ruuasta nauttiminen ovat tärkeitä asioita. Tärkeää on esimerkiksi, minkä väristä, tuoksuista, makuista ja muotoista ruoka on. Kiinalaisessa keittiössä ruuan maut on luokiteltu viiteen perusmakuun: suolainen, makea, hapan, tulinen ja karvas. (lähde: <http://kiinaseura.lasipalatsi.fi/tietoa/kiinasjk10.html>)

Kiinassa syödään mm. karamellisoituja hedelmiä. Alla on helppo ohje karamellibanaanien tekoon:

Ainekset

4 annosta

1	4	pieniä banaania
2	50 g	voita
3	2 rkl	sokeria
4	2 rkl	siirappia
5		(riippaus kanelia)

Lisäksi vaniljajäätelöä

Kuori ja halkaise banaanit pitkittäin. Sulata voi pannulla, lisää siirappi ja sokeri, kiehauta seos. Lisää banaanit pannulle ja paista keskilämmöllä pari minuuttia molemmin puolin. Tarjoa banaanit lämpiminä jäätelön kanssa. (lähde: <https://www.yhteishyva.fi/reseptit/karamellibanaanit/044563>)

(lähteen lopussa mainittu sivunumero, josta se viittaa)

Aristoteleen kantapää: Kiinalaisten kirjoitusmerkkien rakenne ja toiminta. Yle. Viitattu 13.5.2018. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/03/02/aristoteleen-kantapaa-kiinalaisten-kirjoitusmerkkien-rakenne-ja-toiminta>, 8

Catch The Dragon's Tail. Activity Village. Viitattu 13.5.2018. <https://www.activityvillage.co.uk/catch-the-dragons-tail>, 6

Chinese Kite. Wikimedia Commons. Viitattu 9.5.2018. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Chinese_Kite.jpg, 3

Dangao. Wikimedia Commons. Viitattu 14.5.2018. <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Dangao.jpg>, 9

Hawk Catching The Young Chicks. Activity Village. Viitattu 13.5.2018. <https://www.activityvillage.co.uk/hawk-catching-the-young-chicks>, 6

Hu Lu Si. Wikimedia Commons. Viitattu 14.5.2018. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hu_Lu_Si.jpg, 9

Häntää lainaamassa – kiinalainen satu. Peda.net. Viitattu 13.5.2018. <https://peda.net/raahe/ok/okt/monikulttuurisuus/kiina/hlks>, 7

Ihmishahmo. Pixabay. Viitattu 12.5.2018. <https://pixabay.com/en/shapes-blocks-pieces-puzzles-28917/>, 4

Karamellibanaanit. Yhteishyvä. Viitattu 14.5.2018. <https://www.yhteishyva.fi/reseptit/karamellibanaanit/044563>, 10

Kiina. Globalis. Viitattu 3.5.2018. <http://globalis.fi/Maat/Kiina>, 1

Kiina. Peda.net. Viitattu 6.5.2018. https://peda.net/p/jaana/Biologia_maantieto_5_6/aasia/kiina, 1

Kiinalainen hippa. Issuu. Viitattu 13.5.2018. https://issuu.com/lehtorimikahemmila/docs/leikkej_eri_kulttuureista, 6

Kiinalainen veto. Viikin Vesikot. Viitattu 13.5.2018. <http://vesikot.partio.net/content/kiinalainen-veto>, 6

Kiinalaisen ruoan estetiikasta ja ominaisuuksista. Kiinaseura. Viitattu 14.5.2018. <http://kiinaseura.lasipalatsi.fi/tietoa/kiinasjk10.html>, 10

Kiinalaiset nimet. Lapsennimi.com. Viitattu 6.5.2018. <https://lapsennimi.com/kiinalaiset-nimet/>, 1

Kiinan lippu. Pixabay. Viitattu 3.5.2018.

https://pixabay.com/fi/photos/?q=kiinan+kansantasavallan+lippu&hp=&image_type=all&order=popular&cat=&min_width=&min_height=, 1

Kiinan muuri. Pixabay. Viitattu 6.5.2018.

<https://pixabay.com/fi/kiinan-muuri-kiina-kuuluisa-perint%C3%B6-1113703/>, 1

Kiinan muuri mitattiin ensi kertaa metrilleen. Yle Uutiset. Viitattu 6.5.2018.

<https://yle.fi/uutiset/3-6394854>, 1

Kirjoitusmerkit. Kiinan luokka. Viitattu 9.5.2018. <https://kiinanluokka.net/kirjoitusmerkit/>, 3

Kolmio. Pixabay. Viitattu 12.5.2018. <https://pixabay.com/en/chinese-game-shapes-puzzle-tangram-28911/>, 4

Linquin. Wikimedia Commons. Viitattu 14.5.2018.

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Liugin.jpg>, 9

Map of China. Lonely Planet. Viitattu 11.5.2018.

<https://www.lonelyplanet.com/maps/asia/china/>, 2

Quick Tip: Create a Set of Awesome Tangram Magnets for Your Fridge. Envato. Viitattu

12.5.2018. <https://crafts.tutsplus.com/tutorials/quick-tip-create-a-set-of-awesome-tangram-magnets-for-your-fridge--craft-4838>, 4

Sanastoa ja fraaseja. Yle. Viitattu 6.5.2018.

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2012/06/14/sanastoa-ja-fraaseja-37>, 1

Tangram. Wikimedia Commons. Viitattu 12.5.2018.

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Tangram.JPG>, 5

Tangram (Kiina). Global Finland. Viitattu 12.5.2018.

<http://global.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=35387&contentlan=1&culture=fi-FI>, 4

Talo. Pixabay. Viitattu 12.5.2018. <https://pixabay.com/pt/quebra-cabe%C3%A7a-chin%C3%A7as-tangram-jogo-28908/>, 4

Tintti on kiinalaiseläintarhan uusin jättiläispanda. Tiedebasaari. Viitattu 6.5.2018.

<https://tiedebasaari.com/tag/kiina-elaimisto/>, 1

The Top 4 Chinese Children Songs in China Music. Chinese Song. Viitattu 14.5.2018.

<https://www.chinesesong.com/the-top-4-chinese-children-songs-in-china-music/>, 9

Young Giant Panda. Flickr. Viitattu 9.5.2018.

<https://www.flickr.com/photos/autanex/329004293>, 3

Ympäristö ja luonnonvarat. Tilastokeskus. Viitattu 6.5.2018.

https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_alue.html, 1

Vene. Pixabay. Viitattu 12.5.2018. <https://pixabay.com/en/shapes-blocks-puzzles-pieces-28902/>, 4

Wiisas mandariini. Kansalliskirjasto. Viitattu 13.5.2018.

<https://digi.kansalliskirjasto.fi/sanomalehti/binding/710209/articles/79155>, 8

Wildlife in China. A China Family Adventure. Viitattu 11.5.2018. <https://www.china-family-adventure.com/wildlife-in-china.html>, 2

Romania

Romania

- Romanian virallinen kieli on romania
- Romania sijaitsee Itä-Euroopassa ja keskellä maata on Karpaattien vuoristo. Vuoriston 14 korkeinta huippua nousevat yli kahden kilometrin korkeuteen
- Romanian ylpeys on Tonavan suisto, jossa elää 800 kasvilajia, 160 kalalajia ja yli 300 lintulajia, esim. pelikaaneja ja punakaulahanhia
- Romanian kansalliseläin on ilves ja kansallislintu pelikaani
- romanialaisia tytön nimiä ovat esim. Adela, Ina, Luminita ja Violeta
- romanialaisia pojan nimiä ovat esim. Andrei, Bogdan, Stefan ja Vasile

Miten sanotaan romaniaksi:

Hei	Bună ziua
Moi	Salut
Hyvää huomenta	Bună dimineața
Näkemiin	La revedere
Kiitos	Mulțumesc
Ole hyvä	Cu plăcere
Kyllä	Da
Ei	Nu

(ă lausutaan kuten a)

Kuvia Tonavan suistolta

Sivun lähteet: <https://pixabay.com/en/romania-flag-national-flag-nation-162399/>,
<http://www.globalis.fi/Maat/Romania>, <https://www.worldatlas.com/articles/what-language-do-they-speak-in-romania.html>, <https://wol.jw.org/fi/wol/d/r16/lp-fi/102005769>, <https://lapsennimi.com/romanialaiset-nimet/>,
<http://www.ts.fi/teemat/matkailu/1074313624/Tonavan+suisto+on+Romanian+ylpeys+ja+omantunnon+asia>,
<https://www.worldatlas.com/webimage/countrys/europe/romania/rosymbols.htm>,
<https://fi.bab.la/sanontoja/matkustus-lauseita/yleinen/suomi-romania>,
<https://www.flickr.com/photos/cost3l/15125610960>, <https://pixabay.com/fi/romania-tonava-tonavan-risteily-2507337/>

Lepakko

Ilves

2

Pelikaani

Lähteet: <https://www.cia.gov/library/Publications/the-world-factbook/geos/ro.html>, <https://pixabay.com/fi/valkoinen-pelikaani-lintu-736314/>, <http://wildcarpathiadventure.ro/en/wildlife-in-romania/mammals-of-romania/>, <https://pixabay.com/no/gaube-dyr-cat-unders%C3%B8kelsesbr%C3%B8nn-414730/>, <http://pngimg.com/download/23761>

Lukusanat 1 - 10

1	yksi	unu
2	kaksi	doi
3	kolme	trei
4	neljä	patru
5	viisi	cinci
6	kuusi	sase
7	seitsemän	sapte
8	kahdeksan	opt
9	yhdeksän	noua
10	kymmenen	zece

Romanialaisia leikkejä ja pelejä

Romanialainen piirileikki

"Leikkijät muodostavat piirin ja ottavat vierustoveria kädestä kiinni. Piirissä pyöritään myötöpäivään ja liikutaan sivulaukka-askelin. Leikinvetäjä huutaa jonkun ruumiinosan nimen, esim. pää, olkapää tai polvi. Silloin leikkijät ottavat vieruskaveria oikealla kädellä kiinni siitä ruumiinosasta, jota kehotus koski, ja muuttavat piirin suunnan vastapäivään. Näin jatketaan laukkaamista hassussa asennossa, kunnes leikinvetäjä huutaa uuden ruumiinosan nimen, ja suunta vaihdetaan jälleen myötöpäivään.

Piirin suunta vaihtuu aina uudesta kehotuksesta. Jos suunnan vaihtaminen tuntuu haastavalta, leikkijät voivat pyöriä koko ajan samaan suuntaan. Leikki voi jatkua, kunnes kaikki mahdolliset ruumiinosat on keksitty." (lähde:

http://www.hp.partio.fi/sites/default/files/attachment/tehtavavihko_print.pdf)

Kili-kilipukki-leikki

"Tarvitaan noin 10 leikkijää. Lapset seisovat piirissä, ja yksi valitaan kilipukiksi. Lapset sanovat: "Kili-kilipukki, vanha vuohipukki! Kuinka monta sarvea pukilla on tallella?" Kilipukki kiertää piirin ulkopuolella. Lorun loputtua kilipukki pysähtyy kohdalla olevan lapsen taakse ja näyttää lapsen pään yläpuolella sormia yhdestä viiteen. Lapsen on arvattava sormien lukumäärä. Oikein arvattuaan hän pääsee kilipukiksi". (lähde: [https://partio-ohjelma.fi/ohjelmamateriaalia/leikit/#Kili%20kili%20pukki%20-leikki%20\(Romania\)](https://partio-ohjelma.fi/ohjelmamateriaalia/leikit/#Kili%20kili%20pukki%20-leikki%20(Romania)))

Lampaat ja susi (Oile si lupul)

Leikkijöistä yksi valitaan paimeneksi ja toinen sudeksi. Loput ovat lampaita. Lampaat "laiduntavat" leikkialueen toisessa päässä ja paimen asettuu alueen vastakkaiseen päähän. Susi jää alueen keskikohtaan sivuun odottamaan.

Paimen kutsuu lampaita: "Lampaat, lampaat, tulkaa kotiin!"

Lampaat vastaavat epätoivoissaan: "Ei, ei, me pelkäämme"

"Ketä te pelkäätte?", kysyy paimen.

"Isoa pahaa sutta", vastaavat lampaat

"Ei siellä ole sutta. Lampaat, lampaat, tulkaa kotiin", huhuilee paimen jälleen

Kun lampaat sitten lähtevät juoksemaan leikkialueen läpi kotiin, ryntää susi esiin ja yrittää saada jonkun lampaista kiinni. Kiinnijääneestä tulee uusi susi. Paimen siirtyy nyt toiseen päähän leikkialuetta lampaiden jäädessä toiseen päähän, ja leikki alkaa alusta. (lähde: <http://www.estcomp.ro/~cfg/romania33.html>)

Romanialaisia satuja ja tarinoita löytyy ainakin kirjoista, joihin on koottu satuja eri maista (esim. Kaunotar ja hirviö sekä 12 päivää maailmalla). Niitä löytyy myös mm. englanninkielisiltä sivustoilta:

<https://fairytalez.com/region/romanian/> ja

https://www.worldoftales.com/European_folktales/Romanian_folktale_3.html

Näiltä sivuilta löytyy myös muiden maiden satuja englanniksi kerrottuna.

Romanialaisen sadun "Lapset tynnyrissä" voi kuunnella suomeksi kerrottuna linkistä:

<https://areena.yle.fi/1-4216502>

Kuvien lähteet: <https://chaosmatriarch.wordpress.com/tag/romanian-mythology/>,
<https://homesthetics.net/legendary-fairy-tale-landscape-photography-in-transylvania-romania-by-alex-robcuic/>, <http://mihaela-ilustrations.blogspot.fi/2013/01/blog-post.html>

Musiikin taikaa

Miltä musiikki tuntuu? Miten se saa kehon liikkumaan? Musiikkia voi myös maalata tai piirtää. Lasten kanssa voi päiväkodin soittimia hyödyntäen soittaa linkkien musiikin mukana, ja soittimia voi tehdä myös itse, joko omaa mielikuvitusta tai vaikkapa internetistä löytyviä vinkkejä käyttäen.

Opetella voi myös eri maiden ja kulttuurien lastenlauluja, joita löytyy suomennettuna monista laulukirjoista. Tai voisiko joku lapsista opettaa toisille jonkin muun kulttuurisen laulun?

Romanialaista musiikkia löytyy paljon internetistä (esimerkiksi You Tubesta). Alla on pari esimerkkiä linkkeineen:

Up on the mountain top - Romanian old shepherd song
Nineta Popa Ionescu - Sus in varful muntelui

<https://www.youtube.com/watch?v=bh49LoQC6U>

Sârbă ciobănească / Pastoral dance

<https://www.youtube.com/watch?v=broZdakO4Dw>

Romanian Traditional Music (Suita orchestrala din Ardeal)

https://www.youtube.com/watch?v=4qrFMnU_dpU

Mannasuurimovanukas on Romaniassa hyvin suosittu perinteinen jälkiruoka

Ohje

1 litra maitoa

100 grammaa sokeria

100 grammaa mannasuurimoita

Ripaus vaniljasokeria (tai vaniljatanko)

Hyppysellinen suolaa

Lisäksi: marjahilloa, hedelmiä tai kanelia

1. Sekoita tarttumattomassa paistinpannussa yhteen maito, sokeri, suola ja vaniljatanko tai vaniljasokeri ja anna kiehahtaa.
2. Lisää mannasuurimot vähitellen liemeen sitä koko ajan sekoittaen.
3. Anna kiehua noin 5-7 minuuttia koko ajan sekoittaen, niin että seos sakeutuu
4. Jos tahdot tarjoilla vanukkaan kuvan mukaisesti, kastele kaksi pientä maljaa ja täytä ne lämpimällä mannasuurimovanukkaalla. Anna viilentyä ja siirrä jääkaappiin 2-3 tunniksi. Käännä sen jälkeen maljat nurinpäin kahdelle eri lautaselle ja koristele esimerkiksi hillolla tai hedelmillä
5. Voit syödä mannavanukkaan myös suoraan maljasta lisäämällä koristeet senpäälle

(lähteen lopussa mainittu sivunumero, josta se viittaa)

Bat. Pngimg.com. Viitattu 22.5.2018. <http://pngimg.com/download/23761>, 2

Danube Delta. Flickr. Viitattu 22.5.2018.
<https://www.flickr.com/photos/cost3l/15125610960>, 1

Romanian Fairy Talens. Illustrations. Viitattu 23.5.2018. <http://mihaela-illustrations.blogspot.fi/2013/01/blog-post.html>, 5

Kili kili pukki -leikki (Romania). Leikit. Partio. Viitattu 23.5.2018. [https://partio-ohjelma.fi/ohjelmamateriaalia/leikit/#Kili%20kili%20pukki%20-leikki%20\(Romania\)](https://partio-ohjelma.fi/ohjelmamateriaalia/leikit/#Kili%20kili%20pukki%20-leikki%20(Romania)), 4

Legendary Fairy Tale Landscape Photography in Transylvania Romania by Alex Robciuc. Homesthetics. Viitattu 23.5.2018. <https://homesthetics.net/legendary-fairy-tale-landscape-photography-in-transylvania-romania-by-alex-robciuc/>, 5

Lynx Lynx. Pixabay. Viitattu 22.5.2018. <https://pixabay.com/no/gaupe-dyr-cat-unders%C3%B8kelsesbr%C3%B8nn-414730/>, 2

Mammals of Romania. Wild Carpathia Adventures. Viitattu 22.5.2018.
<http://wildcarpathiaadventure.ro/en/wildlife-in-romania/mammals-of-romania/>, 2

Number in Romanian. Marijn.org. Viitattu 22.5.2018. <http://www.marijn.org/everything-is-4/counting-0-to-100/romanian/>, 3

Romania. Globalis. Viitattu 22.5.2018. <http://www.globalis.fi/Maat/Romania>, 1

Romania Flag. Pixabay. Viitattu 22.5.2018. <https://pixabay.com/en/romania-flag-national-flag-nation-162399/>, 1

Romania - Tonava. Pixabay. Viitattu. 22.5.2018. <https://pixabay.com/fi/romania-tonava-tonavan-risteily-2507337/>, 1

Romaniaksi sanontoja. Bab.la. Viitattu 22.5.2018. <https://fi.bab.la/sanontoja/matkustus-lauseita/yleinen/suomi-romania>, 1

Romanialainen piirileikki. Hämeen partiopiiri. Viitattu 23.5.2018.
http://www.hp.partio.fi/sites/default/files/attachment/tehtavavihko_print.pdf, 4

Romanialaiset nimet. Lapsennimi.com. Viitattu 22.5.2018.
<https://lapsennimi.com/romanalaiset-nimet/>. 1

Romanian games. Sheep and wolf. Children's Folk Games. Viitattu 23.5.2018.

<http://www.estcomp.ro/~cfg/romania33.html>, 4

Romanian symbols. World Atlas. Viitattu 22.5.2018.

<https://www.worldatlas.com/webimage/countrys/europe/romania/rosymbols.htm>, 1

Semolina pudding with berries jam. Delicious Romania. Viitattu 23.5.2018.

<http://www.deliciousromania.com/recipes/desserts/semolina-pudding-with-berries-jam/>, 7

Tag archives: Romanian mythology. Chaosmatriarch. Viitattu 23.5.2018.

<https://chaosmatriarch.wordpress.com/tag/romanian-mythology/>, 5

Tonavan suisto hämmästyttää vastakohtaisuuksillaan. JW. Viitattu 22.5.2018.

<https://wol.jw.org/fi/wol/d/r16/lp-fi/102005769>, 1

Tonavan suisto on Romanian ylpeys ja omantunnon asia. Turun Sanomat. Viitattu 22.5.2018.

<http://www.ts.fi/teemat/matkailu/1074313624/Tonavan+suisto+on+Romanian+ylpeys+ja+omantunnon+asia>, 1

Valkoinen pelikaani. Pixabay. Viitattu 22.5.2018. <https://pixabay.com/fi/valkoinen-pelikaani-lintu-736314/>, 2

What Language Do They Speak in Romania? World Atlas. Viitattu 22.5.2018.

<https://www.worldatlas.com/articles/what-language-do-they-speak-in-romania.html>, 1

The World Factbook. Central Intelligence Agency. Viitattu 22.5.2018.

<https://www.cia.gov/library/Publications/the-world-factbook/geos/ro.html>, 2

SAAMENMAA

Saamenmaa

(Suomen saamelaiset)

- saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jonka asukkaat asuvat neljän valtion alueella: Suomessa, Norjassa, Ruotsissa ja Venäjällä
- saamelaisia on noin 60 000 ja suurin osa heistä asuu Norjassa. Suomessa asuu noin 10 000 saamelaista
- Suomessa puhutaan kolmea saamen kieltä: pohjoissaamea, inarinsaamea ja koltansaamea. Näistä eniten puhutaan pohjoissaamen kieltä
- saamelaisten kansallisasu on saamenpuku ja heidän kansanmusiikkinsa on nimeltään joiku
- saamelaisia tytön nimiä ovat esim. Ánet, Mággá, Hillá ja Juljá
- saamelaisia pojan nimiä ovat esim. Ábel, Gunvor, Jágo ja Junne

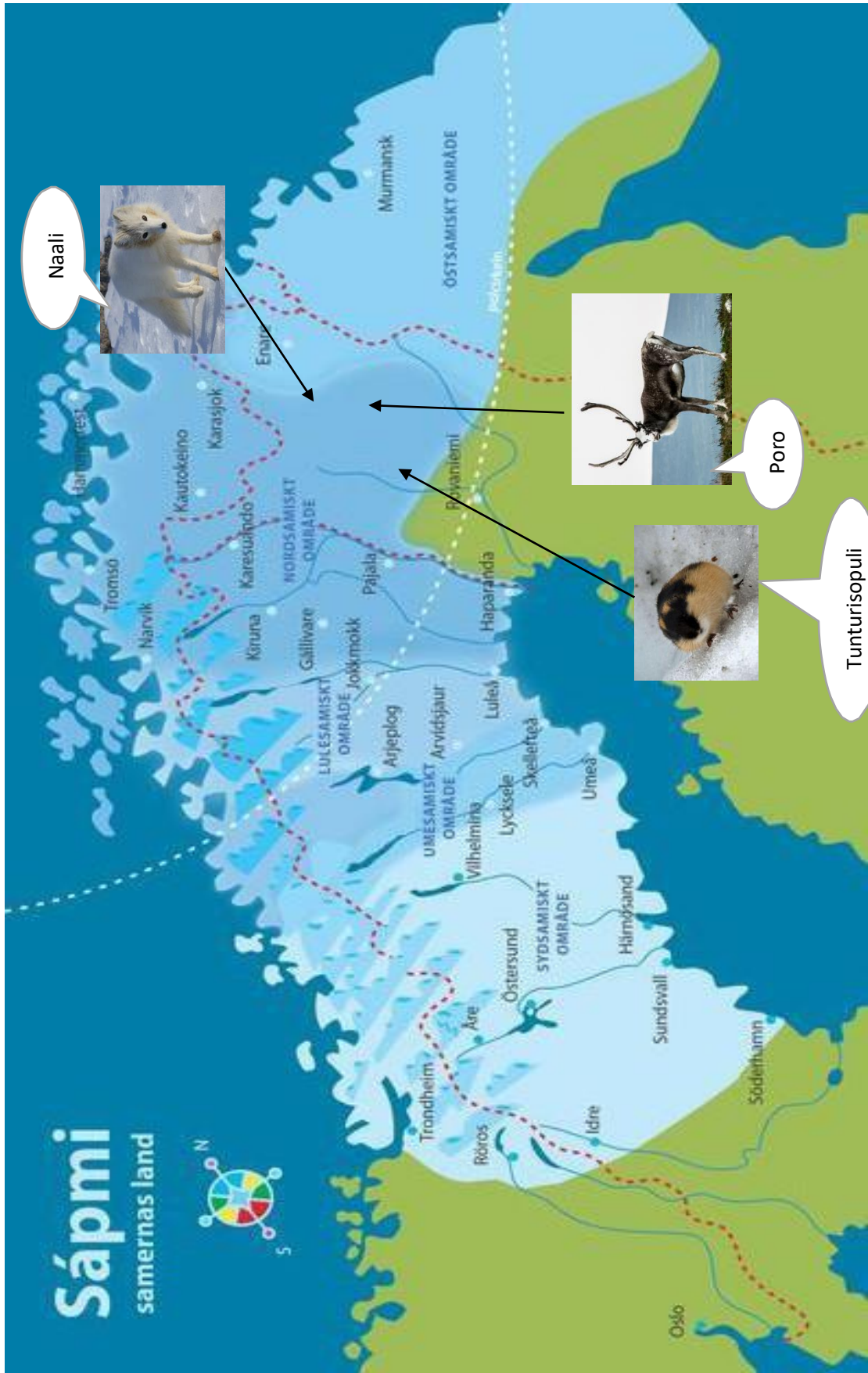
Kuinka sanotaan pohjoissaameksi:

Hei!	Hei!
Hyvää huomenta!	Buorre idit!
Kiitos	Giitu [kiihtu]
Ole hyvä	Leage buorre [läe buerre]
Nähdään!	Oaidnaleapmai! [oinoleph]
Ystävä	Ustit

Inarin-saamelaisia pukuja

Sivun lähteet: <https://pixabay.com/en/flag-lapland-arctic-circle-lapp-1261949/>, <http://www.ssn.fi/info/tietoa-saamelaisista/>, <http://sanosesaameksi.yle.fi/pikaopas-saamelaiskulttuuriin/>, <https://lapsennimi.com/saamelaiset-nimet/>, <http://sanosesaameksi.yle.fi/>, <http://www.samimuseum.fi/anaras/kulttuuri/puku.html>

Saamenmaa ulottuu Keski-Norjan, Keski-Ruotsin ja pohjoisimman Suomen kautta aina Venäjälle, Kuolan niemimaalle saakka

Lukusanat 1 - 10

1	yksi	okta
2	kaksi	guokte
3	kolme	golbma
4	neljä	njeallje
5	viisi	vihtta
6	kuusi	guhtta
7	seitsemän	čieža
8	kahdeksan	gávcci
9	yhdeksän	ovcci
10	kymmenen	logi

Vasanmerkintä

Tarvitaan yksi tai kaksi palloa ja eri värisiä pyykkipoikia

"Valitaan joukosta kaksi tai useampi pallonheittäjä, jotka ovat "poromiehiä". Jokaisella heistä on erivärinen pyykkipoika. Maahan piirretään ympyrä. Muut leikkijät ovat ympyrän sisäpuolella "poroina". Pallonheittäjät yrittävät osua pallolla niihin, jotka ovat ympyrän sisäpuolella. Se, johon pallo osuu, merkitään heittäjän merkkiin esim. punaisella pyykkipojalla. Se poromies, jolla on eniten poroja omassa merkissä, on voittanut pelin. Se, joka jää viimeiseksi ympyrään, pääsee seuraavaksi poromieheksi (heittäjäksi)." (lähde: <http://www.samimuseum.fi/maahisweb/suomi/leikkeja.html>)

Staalotulistelee

"Lapset istuutuvat ja valitsevat yhden staaloksi. Muut ovat polttopuita, joita staalo tulee noutamaan. Muut seisovat hajallaan niin kuin puutkin kasvavat metsässä. Staalo tulee aina yhden leikkijän luokse ja koettelee työntäistä puun nurin. Jos puu ei kaadu, hakee staalo kirveen. Siksipä kaikki puut juoksentelevatkin pakoon ja kun staalo huomaa tämän, yrittää se saada niitä kiinni. Se joka jää kiinni, joutuu staaloksi.

Leikissä voidaan myös sopia, että jossakin on kota. Jos leikkijät ehtivät juosta sinne, he pelastuvat staalolta. Staalo saa jatkaa vain niiden pyydystämistä, jotka eivät ole kodassa." (lähde: <http://www.samimuseum.fi/maahisweb/suomi/leikkeja.html>)

Staalo on ihmistä muistuttava taruolento. Se on iso, ahne, ilkeä ja hieman tyhmänpuoleinen haltija, joka saattaa asustaa tähdissä, tai myös maan päällä harmaassa hirsitivuonossa. Toisaalta Staalo on myös lasten suojelija, joka huolehtii, ettei lapsille vaikkapa pimeässä ulkona ollessa käy huonosti. (lähde: <http://www.samimuseum.fi/maahisweb/suomi/staalo.html>)

Nuoraleikki

Pitkän narun päät solmitaan yhteen renkaaksi. Leikkijät pitävät nuorasta kiinni ja seisovat ympyrän muodossa. Yksi menee renkaan sisään ja yrittää ottaa kiinni ympärillä seisovia pysyen renkaan sisällä. Se, jota hän tavoittelee, saa päästää nuorasta irti. Sen, jonka renkaan sisällä oleva saa kiinni, menee hänen tilalleen renkaan sisään uudeksi kiinniottajaksi. (lähde: <http://www.saaminuett.fi/kolttasaamelaiset/kulttuuri/pelit-ja-leikit.html>)

Nuoraleikki

1.

2.

3.

Saamelaista lastenkirjallisuutta

satuhetkiin tai vaikkapa nukketeatterin tai näytelmän perustaksi. Lapset voisivat myös itse piirtää heille kerrotusta sadusta tai pohtia sadun opetusta tai sitä, olisiko satu voinut päättyä toisin.

Aurinkolintu ja kaamoksen korppi / Leena Laulajainen; kuvitus: Anna-Liisa Hakkarainen (Tammi 2000)

Halstamojängän noita / Rauna Paadar-Leivo, Aletta Ranttila (Davvi Girji 1990)

Kufitarten ja staalojen mailla: tarinoita Pohjolasta / tekstit: Eeva-Liisa Kinnunen; kuvat: Markku Tanttu (Suomalaisen kirjallisuuden seura 1991)

Lentonoidan poika: saamelaisia satuja / Annukka ja Samuli Aikio; kuv. Riitta-Kaarina Tikkamäki (WSOY 1978)

Sammeli / Leena Laulajainen; kuvat: Mika Launis (Weilin + Göös 1985)

Unni-Jumi, Lapin mahtava noita / Taru Tolsa-Repo; kuv. Hannu Lukkarinen (WSOY 1985)

Luetellut kirjat ovat lainattavissa ainakin pääkaupunkiseudun kirjastoista (www.helmet.fi)

Shamaani ja taikarumpu (Mauri Kunnaksen tarinasta "Joulupukki ja noitarumpu")

Kuvan lähde: <https://areena.yle.fi/1-908316>

Musiikin taikaa

Miltä musiikki tuntuu? Miten se saa kehon liikkumaan? Musiikkia voi myös maalata tai piirtää. Lasten kanssa voi päiväkodin soittimia hyödyntäen soittaa linkkien musiikin mukana, ja soittimia voi tehdä myös itse, joko omaa mielikuvitusta tai vaikkapa internetistä löytyviä vinkkejä käyttäen.

Opetella voi myös eri maiden ja kulttuurien lastenlauluja, joita löytyy suomennettuna monista laulukirjoista. Tai voisiko joku lapsista opettaa toisille jonkin muun kulttuurisen laulun?

Saamelaista musiikkia löytyy paljon internetistä (esimerkiksi You Tubesta). Alla on pari esimerkkiä linkkeineen:

Ulla Pirttijärvi- Njuvccat bohtet

<https://www.youtube.com/watch?v=VUd82rLXUyY>

Angelin Tytöt "Giddat

<https://www.youtube.com/watch?v=Fn6IOByg83M>

Ailu Valle - Sáhtán ja Máhtán (laulun sanat suomeksi)

<https://www.youtube.com/watch?v=8ZqNz-ChmuY>

JOIKU

Tarinoiden mukaan joiku on auringon tyttären saamelaisille opettamaa proosalaulua. Joikaaminen tapahtuu yleensä ilman säestystä tai noitarummun säestyksellä, mutta soittimien käyttö joiussa on kuitenkin yleistynyt. Joiut voivat olla esittävää taidetta, parantavia loitsuja, kiitoslauluja, tai ihan mitä tahansa, mitä joikaaja haluaa laulullaan ilmaista.

(lähteet: <https://www.tunturi-lappi.fi/tunturi-lappi/totta-ja-tarua-lapista/>,
<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2013/05/30/joiku-ei-tarvitse-sanoja>)

Saamelaisia välipaloja

Luontoherkut

Mustikkamaito

"Kaada maitoa syvälle lautaselle ja sekoita maitoon muutama kourallinen tuoreita mustikoita. Talvella voit käyttää myös pakastettuja marjoja. Ripottele joukkoon vähän sokeria, jos haluat maidosta makeampaa. Tuoreet mustikat eivät kaipaa sokeria."

Marjaleipä-eväs

"Syyskesän herkullisin metsäeväs ennevanhaan oli marjaleipä. Kokoa voileivän päälle mielesi mukaan marjoja. Laita silmät kiinni syödessäsi ja koeta arvata mausta, mitä marjoja kulloinkin maistat." (Piirros Áile Risten Holmberg)

Sini-serkun juoma

"2 litraa vettä

5 dl mustikoita

5 dl sokeria

Mittaa ainekset lasiastiaan ja sulje kansi ja laita astia ikkunalle. Anna sen olla sekoittamatta ikkunalla muutamasta päivästä pariin, kolmeen viikkoon. Siivilöi mehu ja pullota se. Säilytä mehu kylmässä. Mehu on valmista juotavaksi heti, kun se on jäähtynyt."

Mustikoita. Kuva: Martti Rikkonen

Lähteet

(lähteen lopussa mainittu sivunumero, josta se viittaa)

Flag Sami. Pixabay. Viitattu 20.5.2018. <https://pixabay.com/en/flag-lapland-arctic-circle-lapp-1261949/>, 1

Joulupukki ja noitarumpu. Yle Areena. Viitattu 21.5.2018. <https://areena.yle.fi/1-908316>, 6

Leikkejä. Siida Sami museum. Viitattu 21.5.2018.
<http://www.samimuseum.fi/maahisweb/suomi/leikkeja.html>, 4

Maahisen herkut. Siida Sami museum. Viitattu 21.5.2018.
<http://www.samimuseum.fi/maahisweb/suomi/herkut.html>, 8

Numerot. Din ordbok. Viitattu 20.5.2018. <https://www.dinordbok.no/>, 3

Pelit ja leikit. Saa'mi Nue'tt. Viitattu 21.5.2018.
<http://www.saaminuett.fi/kolttasaamelaiset/kulttuuri/pelit-ja-leikit.html>, 4

Pikaopas saamelaiskulttuuriin. Sano se saameksi. Yle. Viitattu 20.5.2018.
<http://sanosesaameksi.yle.fi/pikaopas-saamelaiskulttuuriin/>, 1

Poro. Flickr. Viitattu 20.5.2018. <https://www.flickr.com/photos/manu-boesch/17034446099>, 2

Risuporo. Kuáti. Viitattu 21.5.2018. http://www.kuati.fi/fi/askartelu-ja-pelit/askarteluohjeet.php?material_id=623, 5

Saamelaiset nimet. Lapsennimi.com. Viitattu 20.5.2018. <https://lapsennimi.com/saamelaiset-nimet/>, 1

Saamenpuku. Sámi musea Siida. Viitattu 20.5.2018.
<http://www.samimuseum.fi/anaras/kulttuuri/puku.html>, 1

Sapmi, samernas land. Samer. Viitattu 20.5.2018. <http://samer.se/1002>, 2

Stállu - Staalo. Siida Sami museum. Viitattu 21.5.2018.
<http://www.samimuseum.fi/maahisweb/suomi/staalo.html>, 4

Suomi-Pohjois-Saame fraasisanakirja. Sano se saameksi. Yle. Viitattu 20.5.2018.
<http://sanosesaameksi.yle.fi/>, 1

Terianniaq Qaqortaq arctic fox. Wikimedia Commons. Viitattu 20.5.2018.
<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Terianniaq-Qaqortaq-arctic-fox.jpg>, 2

Tietoa saamelaisista. Suoma Sámi Nuorat. Viitattu 20.5.2018. <http://www.ssn.fi/info/tietoa-saamelaisista/>, 1, 2

Totta ja tarua Lapista. Tunturi-Lappi. Viitattu 21.5.2018. <https://www.tunturi-lappi.fi/tunturi-lappi/totta-ja-tarua-lapista/>, 7

Tunturisopuli, Flickr. Viitattu 20.5.2018.
<https://www.flickr.com/photos/kgleditsch/2484633208>, 2

SOMALIA

Somalia

- Somalian rantaviiva on Afrikan maiden pisin ja suuri osa maastosta on kuivaa tasankoa.
- ilmasto on lämmin ja niin sade- kuin kuivuuskaudetkin ovat epäsäännöllisiä
- suurin osa ihmisistä saa elantonsa karjanhoidosta
- Somalian viralliset kielet ovat somali ja arabia
- somalin kielessä on käytössä latinalaiset kirjaimet (kuten Suomessakin)
- Somalian kansalliseläin on leopardi
- somalialaisia tytön nimiä ovat esim. Aamiina, Bilan, Nala ja Yasmiin
- somalialaisia pojan nimiä ovat esim. Abdullahi, Cilmi, Erasto, Yuusuf

Kuinka sanotaan somaliksi:

Hei	Nabad
Hyvää huomenta	Subax wanaagsan
Kiitos	Mahadsanid
Ole hyvä	Soo dhawoow
Mikä on nimesi?	Magacaa?
Kyllä	Haa
Ei	Maya

Käsintehtyjä kulhoja

Sivun lähteet: <https://pixnio.com/flags-of-the-world/flag-of-somalia>, <http://www.globalis.fi/Maat/Somalia>, <http://somaliliitto.fi/somalikulttuuri/kieli/>, <https://www.worldatlas.com/webimage/countrys/africa/somalia/sosymbols.htm>, http://www.momjunction.com/articles/somali-baby-names-for-girls-and-boys_00405206/#gref, <http://somaliliitto.fi/somalikulttuuri/>

Sivun lähde: <https://www.worldatlas.com/webimage/countrys/africa/lcolor/socolor.htm>, <https://a-z-animals.com/animals/location/africa/somalia/>

Lukusanat 1 - 10

1	yksi	kow
2	kaksi	laba
3	kolme	saddex
4	neljä	afar
5	viisi	shan
6	kuusi	lix
7	seitsemän	toddoba
8	kahdeksan	siddeed
9	yhdeksän	sagaal
10	kymmenen	toban

Koululaisia

Afrikkalaisia leikkejä ja pelejä

Herra Leijona

"Yksi lapsista on Herra Leijona. Muut seisovat huoneen / kentän toisella laidalla, Herra Leijona vastakkaisella laidalla. Osallistujat kyselevät yhteen ääneen leijonalta: "Paljonko kello on, Herra Leijona?" Leijona vastaa: "Vielä ei ole aika."

Muutaman kyselykerran jälkeen leijona vastaa: "NYT!" Silloin muut lähtevät juoksemaan leijonan suuntaan. Leijona yrittää ottaa muita kiinni ja kiinni jääneet jäävät vangeiksi. Sekä leijona että osallistujat juoksevat aina eteenpäin. Leijona ei saa kääntyä tulosuuntaansa.

Leikki jatkuu, kunnes kaikki ovat jääneet vangeiksi. Jos leijona ei saa ketään kiinni kolmella kerralla, on leijona sairas ja tilalle valitaan uusi leijona. Jos taas leijona on liian etevä, tulee hänen saada jokaisella kerralla vähintään kolme osallistujaa kiinni". (Lähde:

<http://global.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=35393&contentlan=1&culture=fi-FI>)

Millä sormella piirsin?

"Yksi lapsista on piirtäjä. Hän piirtää vuorotellen kunkin lapsen selkään jollakin sormellaan ja sanoo samalla: "Piirrän käärmeen selkäsi, millä sormella piirsin?" Se, jonka selkään on piirretty, yrittää arvata oikean sormen.

Jos leikkijä arvaa oikein, hän menee huoneen vasemmalle reunalle. Jos hän arvaa väärin, menee hän huoneen oikealle reunalle.

Kun kaikki osallistujat ovat huoneen jommallakummalla laidalla, muodostuu heistä kaksi joukkuetta. Joukkueet menevät vastakkain jonoihin ja ottavat toisiaan kiinni vyötäröltä. Jonojen ensimmäiset ottavat toisiaan käsistä kiinni ja alkavat vetää omiin suuntiinsa kuten köydenvetokilpailussa.

Jos joukkueet ovat epätasaiset, piirtäjä voi arvuuttaa suuremman joukkueen jäseniä uudestaan ennen vetokilpailua". (Lähde:

<http://global.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=35395&contentlan=1&culture=fi-FI>)

KUUN KUUN (Somalia)

Leikissä on mukana 5 - 10 lasta. Muut istuvat maahan piiriin ja yksi pelaajista laskee piirin keskellä kymmeneen istujien jalkoja laskien. Kymmenes jalka otetaan aina pelistä pois, eli laitetaan koukkuun. Lapsesta, jonka molemmat jalat ovat ensimmäisenä pelistä pois, tulee seuraava laskija. Edellinen laskija menee piiriin ja peli alkaa alusta. (lähde:

http://info.edu.turku.fi/koulutliikkeelle/kuunkuun_fin.pdf)

Satuhetkiin tai vaikkapa nukketatterin tai näytelmän perustaksi. Lapset voisivat myös itse piirtää heille kerrotusta sadusta tai pohtia sadun opetusta tai sitä, olisiko satu voinut päättyä toisin.

- **Iltatarinoita lapsille Somaliasta**/ koonnut ja tallentanut Ahmed M. Mahdi; [piirrookset Ahmed M. Mahdi]; [suomentaneet: Pirjo Rinne, Sinikka Ingo] (Kaah Books1999)

- **Hattukauppias ja muita tarinoita Somaliasta**= Koofiyad iibiye iyo sheekooyin kale oo Somaaliyeed / Eeva-Liisa Bahnaan, Yusuf Mubarak, Abdi Musse; kuvitus: Alex Kwizera (Suomi-Somalia Seura 2014)

- **Qarad iyo Qori is Maris = Qarad ja muodonmuuttaja** = Qarad and the shapeshifter / author: Mohammed Sh. Hassan; käänös / turjumayaasha-Finnish translation by: Marja Tiilikainen & Ibrahim M. Hassan; illustrations by: Mukhtar Bashir Mudey (Scansom 2010)

- **Salaan! = Terve!**/ käsikirjoitus Abdulkadir Isak Mohamed; kuvitus Maisa Rajamäki (Yhteiset lapsemme - All our children ry 2003, 2. painos 2005)

Luetellut kirjat ovat lainattavissa ainakin pääkaupunkiseudun kirjastoista (www.helmet.fi)

Somalialainen kansansatu: Lammas ja vuohi

Olipa kerran vuohi ja lammas, jotka elivät yhdessä upeassa talossaan. Eräänä päivänä he lähtivät talostaan syömään ruohoa. Kun vuohi palasi, hän näki käärmeen tulevan ulos talosta. Käärme pysähtyi talon ovelle. Se odotti, ja aikoi syödä jokaisen, joka yrittäisi mennä taloon. Vuohi juoksi lampaan luo ja sanoi: "Minä näin käärmeen tulevan ulos talostamme. Mitä me teemme?"

Lammas sanoi: "Näytä minulle käärme!" He näkivät käärmeen talonsa edessä odottamassa, että voisi syödä heidät. He juoksivat pois niin nopeasti kuin pystyivät. He tulivat banaaniviljelmälle, jossa sijaitsi apinan talo. He pyysivät apinalta vettä, maitoa ja majapaikan. Apina kysyi: "Mitä teille on tapahtunut?" He vastasivat: "Talossamme on vaarallinen käärme." Apina oli pahoillaan heidän puolestaan, ja antoi heille ruokaa ja vettä. Sitten se pyysi heidät banaaninlehdistä tehtyyn taloonsa. He kiittivät apinaa ja nukahtivat.

Kun he heräsivät, apina sanoi: "Saatte elää tässä talossa kanssani. Meidän täytyy pysytellä yhdessä ja auttaa toisiamme". Vuohi ja lammas olivat onnellisia. He ystäväystyivät apinan kanssa ja siitä lähtien he olivat parhaita ystäviä. Yhdessä ollessaan he olivat turvassa miltä tahansa viholliselta.

Opetus: Joukossa on turvallista silloinkin, vaikka siinä olisi hyvinkin erilaisia ihmisiä, joiden kanssa on osattava tulla toimeen.

Lähde: <http://www.powerstowntnet.com/somali-folk-tales/> (linkistä löytyy englanniksi kirjoitettuna muitakin somalialaisia kansansatuja)

Musiikin taikaa

Miltä musiikki tuntuu? Miten se saa kehon liikkumaan? Musiikkia voi myös maalata tai piirtää. Lasten kanssa voi päiväkodin soittimia hyödyntäen soittaa linkkien musiikin mukana, ja soittimia voi tehdä myös itse, joko omaa mielikuvitusta tai vaikkapa internetistä löytyviä vinkkejä käyttäen.

Opetella voi myös eri maiden ja kulttuurien lastenlauluja, joita löytyy suomennettuna monista laulukirjoista. Tai voisiko joku lapsista opettaa toisille jonkin muun kulttuurisen laulun?

Somalialaista musiikkia löytyy paljon internetistä (esimerkiksi You Tubesta). Alla on pari esimerkkiä linkkeineen:

Somalian Traditional Music (Betelhem T-Mariam):
<https://www.youtube.com/watch?v=w0aJyJd6yqI>

Somali traditional music:
<https://www.youtube.com/watch?v=BChsBf-tD3o>

Hees caruureed-hooyo aabo by maa weelo caruur (nuori tyttö laulaa videolla isästään):
<https://www.youtube.com/watch?v=2ruQnLj-CFc>

Batá-rummut

Oud

Somalialainen keittiö

Anjeeroja, ohuita ja rapeita lättöjä syödään Somaliassa usein aamiaiseksi seesamiöljyn tai lihakastikkeen kanssa. Lounaaksi syödään riisiä ja lihaa, spagettia ja jauhelihaa tai vaikkapa mannapuuroa pinaatti- tai kanakastikkeen kanssa. Illalliseksi riittääkin sitten esimerkiksi pavut, jotka on keitetty riisin kanssa. Aterian kanssa syödään kypsentämättömiä banaaneja, joita somalit syövät niin kuin suomalaiset leipää. Pääruuan jälkeen syödään erilaisia hedelmiä, kuten vaikkapa papaijaa tai mangoa. (lähde:

<http://global.finland.fi/public/default.aspx?contentid=229091&nodeid=34352&contentlan=1&culture=fi-FI>)

Anjeerot

Ainekset (12 kpl)

1 dl maissijauhoja

5 dl vettä

3 rkl sokeria

25 g hiivaa

1 tl suolaa

3 dl vehnä jauhoja

Anjeera

Sekoita hiiva haaleaan veteen. Lisää jauhot, sokeri ja suola ja sekoita hyvin.

Pane kulho peitettynä sivuun noin puoleksi tunniksi ja paista taikinasta pinnoitetulla pannulla kookkaita lettuja. Somaliassa paistamiseen käytetään erityistä valurautaista anjeeropannua.

Peitä pannu kannella, kunnes pinta ruskistuu. Nauti hunajan, hillon, pinaatti-tomaattimuhennoksen tai lihakastikkeen ja salaatin kanssa.

(lähde: <https://www.meillakotona.fi/reseptit/anjeerot-eli-somalialaiset-letut>)

Lähteet

(lähteen lopussa mainittu sivunumero, josta se viittaa)

100 Latest Somali Names for Girls and Boys with Meanings. Mom Junction. Viitattu 15.5.2018. http://www.momjunction.com/articles/somali-baby-names-for-girls-and-boys_00405206/#gref, 1

Animals in Somalia. a-z animals. Viitattu 17.5.2018. <https://a-z-animals.com/animals/location/africa/somalia/>, 2

Anjeerot eli somalialaiset letut. Makumatka. Viitattu 18.5.2018. <https://www.meillakotona.fi/reseptit/anjeerot-eli-somalialaiset-letut>, 7

Education in Somalia. Unicef - Somalia. Viitattu 15.5.2018. <https://www.unicef.org/somalia/education.html>, 3

Flag Somalia. Pixnio. Viitattu 15.5.2018. <https://pixnio.com/flags-of-the-world/flag-of-somalia>, 1

Herra Leinoja. Global Finland. Viitattu 17.5.2018. <http://global.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=35393&contentlan=1&culture=fi-FI>, 4

Kieli. Suomen somalialaisten liitto. Viitattu 15.5.2018. <http://somaliliitto.fi/somalikulttuuri/kieli/>, 1, 3

KUUN KUUN. Koulut liikkeelle. Viitattu 17.5.2018. http://info.edu.turku.fi/koulutliikkeelle/kuunkuun_fin.pdf, 4

Makumatkalla Somaliaan. Global Finland. Viitattu 18.5.2018. <http://global.finland.fi/public/default.aspx?contentid=229091&nodeid=34352&contentlan=1&culture=fi-FI>, 7

Millä sormella piirsin? Global Finland. Viitattu 17.5.2018. <http://global.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=35395&contentlan=1&culture=fi-FI>, 4

Music. Somalia. Wordpress. Viitattu 17.5.2018. <https://fidelitygroup3somalia.wordpress.com/music/>, 5

Somali Folk Tales. Powerstown Educate Together National School. Viitattu 17.5.2018.
<http://www.powerstownet.com/somali-folk-tales/>, 5

Somali Symbols. Worldatlas. Viitattu 15.5.2018.
<https://www.worldatlas.com/webimage/countrys/africa/somalia/sosymbols.htm>, 1

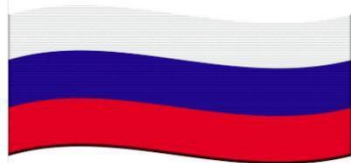
Somalia. Globalis. Viitattu 15.5.2018. <http://www.globalis.fi/Maat/Somalia>, 1

Somalia - Large Map. Worldatlas. Viitattu 17.5.2018.
<https://www.worldatlas.com/webimage/countrys/africa/lqcolor/socolor.htm>, 2

Somalikulttuuri. Suomen somalialaisten liitto. Viitattu 15.5.2018.
<http://somaliliitto.fi/somalikulttuuri/>, 1

VENÄJÄ

Venäjä

- Venäjä on pinta-alaltaan, eli kooltaan maailman suurin maa
- jos ei oteta lukuun eteläisiä tasankoja ja arktisia rannikkoalueita, ovat Venäjän kesät lyhyitä ja lämpimiä ja talvet pitkiä ja kylmiä
- Venäjän virallinen kieli on venäjä
- Venäjällä on käytössä kyrilliset aakkoset
- Venäjän kansalliseläin on karhu
- Venäjän kansallispuu on koivu
- venäläisiä tytön nimiä ovat esim. Anna, Sofiya, Anastasiya ja Dariya
- venäläisiä pojan nimiä ovat esim. Alexander, Daniil, Maxim ja Ivan

Kuinka sanotaan venäjäksi:

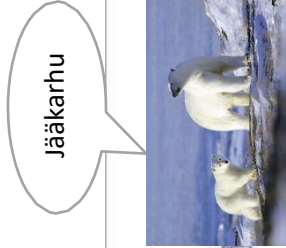
Hei	привет [privet]
Huomenta	доброе утро [dobroje utro]
Näkemiin (näkemisiin, nähdään)	до свидания [do svidanija]
Kaveri	собрат [sobrat]
Kiitos	спасибо [spasiba]
Ole hyvä	пожалуйста [pažaluista]

Maatuska-nukke

Askarteluvinkki: kirjassa "Kaiken maailman juhlat: juhliä, leikkejä ja askartelua lapsille" (Pieni karhu 2007) kerrotaan sivulla 38 - 39 miten askarrellaan kartongista Maatuska-nukkeja

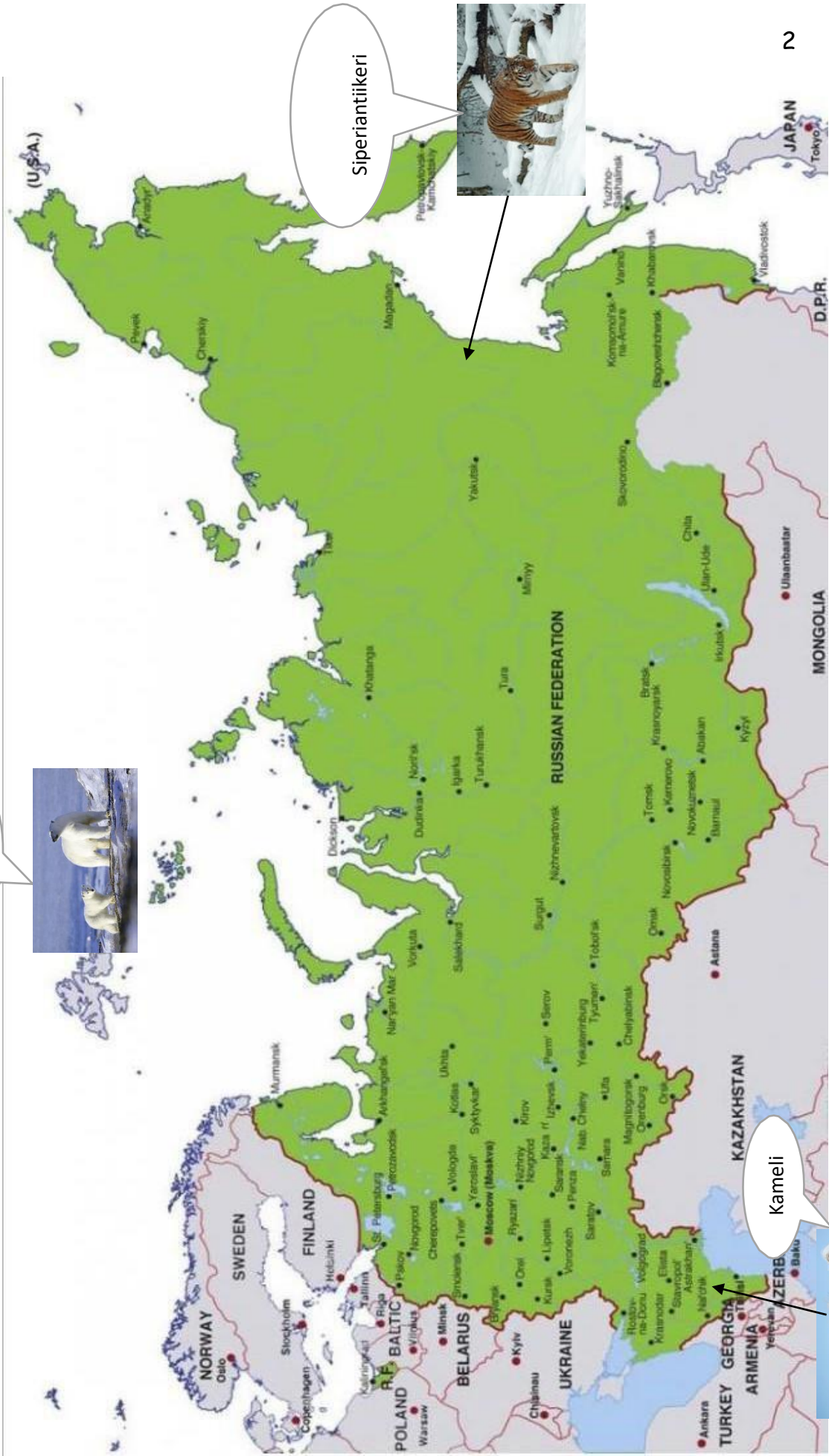
Sivun lähteet: <https://pixabay.com/fi/lippu-ven%C3%A4j%C3%A4-ven%C3%A4j%C3%A4n-lippu-tricolor-2465295/>, <http://www.globalis.fi/Maat/Venaejae>,
<https://www.worldatlas.com/webimage/countrys/asia/russia/rusymbols.htm>, <https://lapsennimi.com/venalaiset-nimet/>, <https://venaja.wordpress.com/kohteliaisuusilmauksia/>, <https://pxhere.com/en/photo/775981>

Jääkarhu

Siperiantiikeri

Kameli

Karttasivun lähteet: <https://fi.maps-russia.com/ven%C3%A4j%C3%A4n-maa-kartta>, <http://programmes.putin.kremlin.ru/en/bear/multimedia/photos/56995>, <https://pxhere.com/fi/photo/1375444>, <https://www.rbth.com/business/2017/08/03/what-strange-things-are-russians-doing-with-camels> 816138

Kyrilliset aakkoset

Kyrilliset aakkoset:

Kyrillinen kirjain	Suomeksi	Kyrillinen kirjain	Suomeksi	Kyrillinen kirjain	Suomeksi
А а	A	К к	K	Х х	H
Б б	B	Л л	L	Ц ц	TS
В в	V	М м	M	Ч ч	TŠ tai TSH
Г г	G	Н н	N	Ш ш	Š tai SH
Д д	D	О о	O	Щ щ	ŠTŠ tai SHTS
Е е	Je tai E	П п	P	Ы ы	y (taka i)
Ё ё	Jo	Р р	R	Ь ь	pehennys
Ж ж	Ž tai ZH	С с	S	Ъ ъ	kovennus
З з	Z	Т т	T	Э э	E
И и	I	У у	U	Ю ю	Ju
Й й	J tai I	Ф ф	F	Я я	Ja

Millaiselta suomalaiset nimet näyttäisivät kyrillisillä kirjaimilla kirjoitettuna? Kokeilla voi vaikkapa internetistä löytyvien käännösohjelmien avulla tai lapset voivat kirjoittaa oman nimensä kirjaimia vaikka paperille

Sivun lähteet: <http://www.primatours.fi/travel/fi/HYVA-TIETAA-1-57/Venajan-kieli-3-201.html>,
<https://www.flickr.com/photos/29278394@N00/2587663664>

Lukusanat 1 – 10

1 оді н [ad'in]

2 два [dva:]

3 три [tri:]

4 четы́ ре [tshityri]

5 пять [pjat']

6 шесть [shest']

7 семь [siem']

8 во́ семь [vo:sim']

9 де́ вять [d'ievit']

10 де́ [d'iesit']

Venäläisiä leikkejä ja pelejä

Liikennevalot:

Maahan vedetään viiva. Kaikki pelaajat seisovat sen takana. Toinen viiva vedetään noin viiden metrin päähän ensimmäisestä viivasta. Yksi pelaajista valitaan johtajaksi, joka siirtyy seisomaan viivojen keskivaiheille selin muihin pelaajiin. Johtaja nimeää jonkin värin. Jos jollakulla pelaajalla on tämä väri vaatteissaan, saa hän siirtyä toiselle viivalle ilman ongelmia, mutta niiden, joilta kyseistä väriä ei vaatteista löydy, täytyy yrittää juosta toiselle viivalle niin, ettei johtaja saa heitä kiinni. Siitä, joka ensimmäisenä jää kiinni, tulee uusi johtaja. (lähde: <http://www.estcomp.ro/~cfg/russia3.html>)

Sormus:

Tähän peliin tarvitaan vähintään kolme pelaajaa. Peliin tarvitet sormuksen, napin, tai jonkin muun pienen tavarahan, jota voi pitää suljetussa kämmenessä. Valitaan johtaja. Muut pelaajat istuvat rivissä, ja johtaja seisoo heidän edessään sormus kädessään. Johtaja menee jokaisen pelaajan luo ja esittää laittavansa sormuksen pelaajan käteen, jolloin pelaaja sulkee kämmenensä, aivan kuin olisi saanut sormuksen (johtaja antaa oikeasti esineen jonkun pelaajan käteen). Kun johtaja on käynyt läpi koko rivin, hän sanoo: "Sormus, sormus, mene ulos kuistille!". Se pelaaja, joka sai sormuksen, nousee rivistä ja lähtee juoksemaan kohti "kuistia" (ennen peliä sovitaan kuistin paikka), ja muut pelaajat yrittävät saada hänet kiinni. Jos sormuksen saanut pelaaja pääsee kuistille asti, hänestä tulee johtaja, ja aikaisempi johtaja menee riviin. (lähde: <http://www.estcomp.ro/~cfg/russia1.html>)

Karhu-leikki:

Yksi osanottajista on karhu, joka menee pesäänsä (lattialle). Muut osanottajat kulkevat karhun ympärillä poimien "sieniä" ja "marjoja". He lausuvat yhdessä: "Kar-hun met-säs-tä, me poimitaan marjat ja sienet sen. Ja karhu murisee - se on vihainen!". Tällöin karhu nousee pesästään ja yrittää saada jonkun pelaajista kiinni. Siitä, joka jää ensimmäisenä kiinni, tulee karhu. (lähde: <http://www.estcomp.ro/~cfg/russia4.html>)

Kuuma peruna:

Pelaajat seisovat piirissä ja heittävät palloa toisilleen. Älä pidä palloa itselläsi liian kauan, sillä se on kuuma peruna! Jos pidät palloa liian kauan tai tiputat sen, mene istumaan piirin keskelle ja muutu perunaksi. Tällöin tarkoituksena on yrittää saada pallo kiinni istualtaan. Jos piirin sisällä istuva pelaaja onnistuu saamaan pallon (istualtaan) kiinni, saa hän mennä takaisin piiriin, ja se pelaaja, jolta pallo onnistuttiin saamaan, menee piirin keskelle muuttuen perunaksi. (lähde: https://www.rbth.com/arts/lifestyle/2017/08/04/7-russian-outdoor-games-to-entertain-your-child-in-summer_817042)

Venäläistä lastenkirjallisuutta

satuhetkiin tai vaikkapa nukketatterin tai näytelmän perustaksi. Lapset voisivat myös itse piirtää heille kerrotusta sadusta tai pohtia sadun opetusta tai sitä, olisiko satu voinut päättyä toisin.

Fedja-setä kirjat: Eduard Uspenski (Otava ja Tammi)

Kissa Kehrääväinen (CD-levy): venäläisiä lasten satuja, runoja, loruja / kaikki sävellykset ja sovitukset Marjatta Meritähti; suomalaiset sanat Jaakko Rugojev (Helsinki: Siboney, p1992)

Kukon aamulaulu: venäläisiä loruja ja satuja / koonnut L. N. Jelisejeva; kuv. A. Jelisejev; [suom. Anita Mitrosin ja Vilho Jokela] (Kansankulttuuri 1981)

Pullapoika / Konstantin Ushinsky; [kuvittanut] Sasha Kulakova; [suomentanut Maiju Lehto] (Alppitähti OM 2010)

Metsähanhet / [kirjoittanut:] Aleksei Tolstoi; [kuvittanut] Vasilya Israfilova; [suomentanut Sanni Koski] (Alppitähti OM 2010)

Muurahainen ja kyyhkynen / Leo Tolstoi; [suom. Eija Laakso]; [kuv. Mihail Romadin] (SN-kirjat 1987)

Nauris / Konstantin Ushinsky; [kuvittanut] Sasha Kulakova; [suomentanut Sanni Koski] (Alppitähti OM 2010)

Sammakkoprinsessa: venäläisiä kansansatuja / Ivan Bilibin; suom. ja jälkipuheen kirj. Raija Rymin (Weilin + Göös 1977)

Sateenkaari: venäläisiä satuja, lasten loruja ja hokemia / [kuv. Juri Vasetsov]; suom. Kaarina Helakisa ja Merja Somiska (Weilin + Göös 1988)

Taikasormus: venäläisiä kansansatuja Aleksandr Afanasjevin kokoelmista / kuvittanut Aleksandr Kurkin; suomentanut Marja-Leena Jaakkola (Gummerus 1990)

Tilkkutiina ja Pilvi / Sofia Prokofjeva; suomentanut Satu Härkönen; kuvittanut Gennadi Kalinovski (Orient Express 1991)

Venäläisiä kansansatuja / koonnut ja kuvittanut Aleksander Lindeberg; [suomenkielinen teksti: Irina Lindeberg] (WSOY 2008)

Luetellut kirjat ovat lainattavissa ainakin pääkaupunkiseudun kirjastoista (www.helmet.fi)

Miltä musiikki tuntuu? Miten se saa kehon liikkumaan? Musiikkia voi myös maalata tai piirtää. Lasten kanssa voi päiväkodin soittimia hyödyntäen soittaa linkkien musiikin mukana, ja soittimia voi tehdä myös itse, joko omaa mielikuvitusta tai vaikkapa internetistä löytyviä vinkkejä käyttäen.

Opetella voi myös eri maiden ja kulttuurien lastenlauluja, joita löytyy suomennettuna monista laulukirjoista. Tai voisiko joku lapsista opettaa toisille jonkin muun kulttuurisen laulun?

Venäläistä musiikkia löytyy paljon internetistä (esimerkiksi You Tubesta). Alla on pari esimerkkiä linkeineen: Ivan Larionovin sävelmä "Kalinka" ja teema Pjotr Tšaikovskin Joutsenlampi-baletista.

Kalinka

<https://www.youtube.com/watch?v=gnO6W-iBfkQ>

Joutsenlampi (teema)

<https://www.youtube.com/watch?v=9cNQFBOTDfY>

Venäjällä lauletaan usein syntymäpäiväsankarille onnittelulauluna "Krokotiili Genan syntymäpäivälaulua", jonka Mauri Antero Numminen on kääntänyt suomeksi nimelle "Minä soitan harmonikkaa".

Krokotiili Genan syntymäpäivälaulu

<https://www.youtube.com/watch?v=v-0xugvRnUg>

Minä soitan harmonikkaa

1. Jalankulkijat juuskoot, astukoot lätäköihin
kiiltäköön asfaltti vetinen
Eihän tietää voi kansa joka märkänä kulkee
miksi oon tänään niin iloinen

Minä soitan harmonikkaa, ihmiset on kummissaan
voisin viettää juhlapäivää jälleen huomenna!

2. Helikopteri lentää, siinä taikuri saapuu näyttää ilmaiseksi filmejä.
Hyvää syntymäpäivää mulle toivottaa hän ja lahjoittaa viisisataa jätskiä

Minä soitan harmonikkaa, ihmiset on kummissaan
voisin viettää juhlapäivää jälleen huomenna!

Leivotaan venäläinen omenapiirakka

Venäjällä juodaan perinteisesti paljon makeaa teetä, jota voidaan keittää vaikkapa samovaarilla. Teen kanssa tarjoillaan esimerkiksi hilloa, hunajaa konvehteja ja leivonnaisia.

Sharlotka-omenapiirakassa kätketään omenoita joka paikkaan, niin piirakan alle, sisälle kuin päälle.

5-6 vihreää omenaa

3 kananmunaa

100 g voita

125 g jauhoja

200g sokeria

1 tl leivinjauhetta

1 tl vaniljasokeria

0,5 tl kanelia

tomusokeria

Samovaari

1. Kuori omenat ja poista niiden siemenkodat.
2. Kuutio omenat ja laita ne voideltuun kakkuvuokaan.
3. Vatkaa munat ja sokeri vaahdoksi ja lisää sulatettu voi.
4. Sekoita kuivat aineet keskenään ja lisää munasokerivoin joukkoon.
5. Kaada taikina omenien päälle ja sekoita kevyesti, jotta taikina valuu joka paikkaan.
6. Paista noin 50 minuuttia 180 asteisessa uunissa.
7. Lisää jäähtyneen kakun päälle tomusokeria siivilän läpi.

Sivun lähteet: <https://suomivenajaseura.fi/kulttuuritoiminta/venalainen-keittio/>,

<http://www.venajaseura.com/blogi/sharlotka>, <https://www.flickr.com/photos/moonlightbulb/3139013916/>

(lähteen lopussa mainittu sivunumero, josta se viittaa)

7 Russian outdoor games to entertain your child in summer. Russia Beyond. Viitattu 20.4.2018. https://www.rbth.com/arts/lifestyle/2017/08/04/7-russian-outdoor-games-to-entertain-your-child-in-summer_817042, 5

Helppoa venäjää. Wordpress. Viitattu 1.4.2018. <https://venaja.wordpress.com/kohteliaisuusilmauksia/>, 1

Kieli-oppi. Opetushallitus. Viitattu 7.4.2018. http://www02.oph.fi/etalukio/venaja/venaja1/lukusanat1_10.html, 4

The Polar Bear Programme. Viitattu 4.4.2018. <http://programmes.putin.kremlin.ru/en/bear/multimedia/photos/56995>, 2

Pxhere. Viitattu 4.4.2018. <https://pxhere.com/fi/photo/1375444>, 2

Pxhere. Viitattu 1.4.2018. <https://pxhere.com/en/photo/775981>, 1

Ruokakulttuuri. Suomi-Venäjä-Seura. Viitattu 26.5.2018. <https://suomivenajaseura.fi/kulttuuritoiminta/venalainen-keittio/>, 8

Russian Games. Game the Bear. Children's Folk Games. Viitattu 20.4.2018. <http://www.estcomp.ro/~cfg/russia4.html>, 5

Russian Games. Ring. Children's Folk Games. Viitattu 20.4.2018. <http://www.estcomp.ro/~cfg/russia1.html>, 5

Russian Games. Traffic Light. Children's Folk Games. Viitattu 20.4.2018. <http://www.estcomp.ro/~cfg/russia3.html>, 5

Russian Symbols. Worldatlas. Viitattu 1.4.2018. <https://www.worldatlas.com/webimage/countrys/asia/russia/rusymbols.htm>, 1

Sharlotka. Suomi-Venäjä-Seura. Viitattu 26.5.2018. <http://www.venajaseura.com/blogi/sharlotka>, 8

Samovars. Flickr. Viitattu 26.5.2018. <https://www.flickr.com/photos/moonlightbulb/3139013916/>, 8

Venäjä. Globalis. Viitattu 1.4.2018. <http://www.globalis.fi/Maat/Venaejae>, 1

Venäjän kieli. Matka-Prima Futurist. Viitattu 7.4.2018. <http://www.primatours.fi/travel/fi/HYVA-TIETAA-1-57/Venajan-kieli-3-201.html>, 3

Venäjä lippu. Pixabay. Viitattu 1.4.2018. <https://pixabay.com/fi/lippu-ven%C3%A4j%C3%A4-ven%C3%A4j%C3%A4n-lippu-tricolor-2465295/>, 1

Venäjä maa kartta. Maps Russia. Viitattu 4.4.2018. <https://fi.maps-russia.com/ven%C3%A4j%C3%A4n-maa-kartta>, 2

Venäläiset nimet. Lapsennimi.com. Viitattu 1.4.2018. <https://lapsennimi.com/venalaiset-nimet/>, 1

What strange things are Russians doing with camels? Russia Beyond. Viitattu 4.4.2018. https://www.rbth.com/business/2017/08/03/what-strange-things-are-russians-doing-with-camels_816138, 2

XBOCTBI. Flickr. Viitattu 7.4.2018. <https://www.flickr.com/photos/29278394@N00/2587663664>, 3